

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ' - φύλ. 5 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 31 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 550

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- G. BRANDES. Για τον Ήρην και τη ζωή του (συνέχεια).
- ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Ι-ΓΕΡΣΤΑΜ. Το βιβλίο του μικρού αδερφού (συνέχεια).
- K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Ἀθηνασία.
- M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Τὸ σονέτο γιὰ τὸ θάνατο τῆς Ντέξη Ἐγίδιο ντὲ Πιννά.
- K. ΜΑΛΕΑΣ. Σκέψεις ἀπὸ τὸ ἔργο, τὰ γραφὰ καὶ τὰ γράμματα τοῦ Eugene Carrière.
- ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ. Γιὰ τὴ Deutsch-Griechische Gesellschaft.
- ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τὰ Καλῆμερα στὶς στάνες (συνέχεια).
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. — Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΟ ΣΟΝΕΤΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΝΤΕΞΗ ΕΓΙΔΙΟ ΝΤΕ ΠΙΝΝΑ

(† 25 Ἰανουαρίου 1915)

Ὅχι, δὲν ἔχει ἀνθούς ἡ ὥρα ἐποῦτή
Νὰ σὲ στολίσουνε προλούμενά σου, ὦ Ντέξη!
Μὲ διαμαντόπετρα, μὲ ἀγάτη, μὲ ζουμπουῦτι,
Τοὺς πετροβόλησε ὁ κακὸς ποῦ μ' ὄλα παίζει,

Τὸ ἀλάβαστρο, ἀχ! νὰ κλαίω καὶ τὸ χρομέλι
Μέσ' στὰ βαρειά τὰ ντιρωτὰ ἀπὸ τὸ Μπεροῦτι,
Πάνω στῆς Πέρσις τὰ χαλιά, ὅπου οἱ Κεοζέζοι
Σοῦ τῆστρωναν ἕναν καιρὸ καὶ οἱ Ἀρνοῦτοι!

Κέξεϊνα τὰ λογάνια σου τὰ λίγα,
Σὰν ἀκιντέδες, τὰ Πολίτικα - Χάρες καὶ Μοῦ-
[σε]ς! —
Ποῦ ἡ θύμησή σου ἡ μέλισσα τὰ ἐτροῦγα,

Τὴν ἀναπνοιά σου ἀκόμα, ὅπου σὰ διώσμος
Ἀνάδινε πικρός, ὄντας γυροῦσες
Καὶ μῶλγεγες χαμογελώντας — Μαῦρος κό-
[σμος]! —

Μαρούλια

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ DEUTSCH-GRIECHISCHE GESELLSCHAFT

Ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες ἰδρούθηκα μὲ Ἐνωσὴ Γερμανοελληνικὴ μὲ τὸν ἀκόλουθο σκοπὸ. Νάποτέλῃ τὸ φρονέωμαι γιὰ τὶς παραδομένους φιλικὰς σχέσεις τῶν δυὸ χωρῶν, Ἑλλάδας καὶ Γερμανίας, νὰ ἐξαγοστῇ γιὰ νὰ στεριώσῃ αὐτὲς τὶς σχέσεις μὲ τὸ ἀλληλογνώρισμα τῶν δυὸ λαῶν στὴν κάθε λογῆς κίνηση καὶ ὄρη τους καὶ μὲ τὸ γνώρισμα στὴ Γερμανία τῆς οἰκονομικῆς, μπόρεσης καὶ ζωῆς τῶν νέων καὶ παλιῶν χωρῶν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, τέλος νὰ χορηγηθῇ ὅσο μπορεῖ καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴ ἑλληνογερμανικὴ συνεννόηση χωρὶς ὅμως νὰ ζητηθῇ ἀπὸ τῶρα νὰ ὀρίσῃ καὶ τὴν κατεύθυνσὴ τῆς.

Καλὸς καὶ ἅγιος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς Ἐνωσῆς καὶ θὰ ἐπιθυμούσαμε νὰ μὴν ἐπάρχανε ἐμπόδια γιὰ τὴν ἐκπλήρωσὴ του, μ' αἷ διῶμε καὶ τὰ πράγματα τί λένε.

Ἡ Γερμανία τώρα εἶναι φίληγάδα καὶ συμμάχισσα τριανῆ τῶν Τούρκων, κ' ἔρχεται σὺν ἴδιῳ καιρῷ ἡ Ἐνωσὴ νὰ ἐπιδιώξῃ στενὰς οἰκονομικὰς σχέσεις, γκαρδικὰ φίλια καὶ πολιτικὴ τέλο, συνεννόηση τῆς ἴδιας Γερμανίας καὶ μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ δὲ φαίνεται ὅτι ἕξελξὲ κατὰ μεγάλο ποσοστὸν ποῦ μ' ἔσκατα στὴ μέση: Τα 2—3 ἐποικομύτρια Ἑλλήνες, ποῦ κίσι ἀκόμη μέσα του καὶ βασιστῇ τὸ ὄλοκροντα κ' ἄλλοι τεχνικο κράτος. Τὴν Ἑλλάδα, ὅπως φαίνεται, ἡ Ἐνωσὴ τὴ λογαριάζει γιὰ ἐν' ἀπτότελο κράτος, ποῦ δὲν ἔχει νὰ συζητηθῇ γιὰ αἷ, νὰ γίνετα λέθ' ἀπ' τὰ σύνορά του, ἔξὸν ἀν' ἀπόκλιτα γιὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα. Γι' αὐτὸ μιλῇ γιὰ τὶς δυὸ γῆρες καὶ γιὰ τὴν γιὰ τῶν, σὲ νὰ βρεσκόντουσαν κ' οἱ δυὸ, κ' ἡ Γερμανία κ' ἡ Ἑλλάδα, κίσιον ἀπὸ παρόμοιες συνθήκες. Καὶ βέβαια, ἀν' εἶταν ἔτσι, ἀν' τὸ ἑλληνικὸ κράτος περιλάβανε ὅλο τὸ ἔθνος καὶ δὲν εἴχαμε τίποτα ἕμεις νὰ κάνουμε μὲ τὴν Τουρκία, θάταν καλὸ λογικὴ καὶ θάταν εὔκολο νὰ ἐπιτύχῃ τῆς Ἐνωσῆς ἡ ἐπιδιώξη. Τὸ ἴδιο θάταν, κ' ἀν' ἡ σχέση μας μὲ τὴν Τουρκία εἶταν ὅπως τῆς Γερμανίας μὲ τὴν Αὐστρία, ἀν' εἶχε ἡ Τουρκία πολιτισμὸ καὶ οἱ ἀπόφροντοί μας ἀποδοίξισον. Θὰ μπορούσαμε τότες κ' ἕμεις, παρὰ ἄλλα μὲ τοῦς Τούρκους, κοντὰ στοῦ ὀλιτισμὸ καὶ οὐρατισμὸ ποῦ ἔχουμε καὶ τὴν ἐπὶπληρη στὴ Γερμανία γιὰ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τέχνη τῆς, νὰ δώσουμε καὶ τὴν καδιά μας καὶ νὰ σφιχτοσενωθοῦμε σ' ἐν' ἀγκάλλισμα, γιὰτὶ αὐτὸ θὰ εἶτανε τὸ συμφερότερο γιὰ μᾶς, καὶ πάλι ὅμως ὅσο δὲ θὰ εἶταν φόβος νὰ πληρώσουμε ἄλλους φίλους καὶ δὲ θὰ μᾶς παρακαθόταν στοῦ στομάχι ἡ περισσύτερο παρὰ ἡ ναυτικοκρατία τῶν Ἑγγλέζων ἀντιπαθητικὴ γερμανικὴ στρατοκρατία. Τώρα ὅμως;

Ἄφου τὸ φέρνει ἡ ἀνάγκη νὰ ποῦμε πράματα γνωστά, ἄς τὰ ποῦμε ἕνα χέρι : Δὲν εἶναι ἡ Ἑλλάδα τέτια ὅπως τῆ λογαριάζουνε οἱ ἰδρυεῖς τῆς Ἐνωσῆς εἴτ' ἀπὸ βιαστική κι' ὄχι καλομελετημένη ἀντίληψη εἶτε ἀπὸ ἐπιθυμία νὰ συμβιβάσουν τὰ συμβιβαστά, παρὰ εἶναι μόνο ἕνας πυρήνας πὸν χρῆσιμεύει γιὰ τὸ ξεσκάβωμα μὲ τὴν ἀράδα τῶν ἑλληνικῶν μερῶν χωρὶς νὰ εἶναι Κέντρο καθαρὸ τοῦ ἔθνους. Τὸ Κέντρο κ' ἡ Ψυχὴ τοῦ Νέου ἑλληνικοῦ ἔθνους εἶναι ἡ Πόλη. Πρὸς τὰξὲ ἀπλώνονται μὲ λατῶρα τὰ χέρια μας, ἐκεῖ στριφογυρίζει ὁ νοῦς μας, ἐκεῖ πετοῦν οἱ πόθοι μας ἀπ' ὅλες τῆς ἑλληνικῆς γωνιῆς, πρὸς τὴ μητέρα Πόλη, τὴν ἑλληνική καὶ ἑλληνοκατοίκη τὸ περισσότερο. Καὶ δὲν εἶναι ἡ Πόλη μόνο ἑλληνική καὶ ἑλληνοκατοίκη ἀπ' ὅσα ἐξουσιάζουνε οἱ Τούρκοι. Εἶναι κι' ὅλη ἡ Θράκη—τὸ φρονάζουν καὶ οἱ πέτρος μ' ὄσους διωγμοὺς κι' ἂν πάθουνε οἱ Ἕλληνες—εἶναι καὶ μεγάλα κομμάτια τῆς Μικρῆς Ἀσίας. Βρίσκονται βέβαια πολὺ σκορπισμένοι σ' ὅλο τὸ τούρκικο Κράτος οἱ Ἕλληνες—ἔτσι τὸ φερε ἡ κατάρα—, εἶναι ὅμως καὶ πολὺ φανερό ὅτι προβάλλοντες τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ τους καὶ ζητώντας μερικὸ ἀνάλογο μποροῦν νὰ ἔχουν ἀξιώσεις βάσιμες στὶς χώρες ποῦναι γύρω στὴν Προποντιδα καὶ στὴ Λυτικὴ Μικρὴ Ἀσία. Καὶ βγαίνει ἔτσι ἄλλη μιὰ Ἑλλάδα ἀντικρὸν στὴ σημερινή, Ἑλλάδα πὸν ἐπάρχει καὶ τώρα στὰ σπάργανα καὶ πρέπει νὰ λογαριάζεται. Καὶ δὲν εἶν' ἄλλοι-ώτικοι οἱ Ἕλληνες στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ Αἰγαίου. Ἡ διαφορὰ τους εἶναι μόνο ὅτι ἀπὸ δῶ ξεσκαβώθηκαν, ἐνῶ ἀπὸ κειτέρω εἶναι ἀξεσκαβώτοι. Ἀλλοιῶς κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἶναι οἱ ἴδιοι Ἕλληνες. Εἴμαστε ἔθνος μονοκόμματο, μὲ τὰ ἴδια μυαλά καὶ μὲ τὴν ἴδια ψυχὴ καὶ μὲ τὴν ἴδια γλώσσα—ἀσήμαντες στὴ γλώσσα ἐξαιρέσεις εἶνε οἱ λίγοι τούρκοφωνοὶ καὶ βουλγαρόφωνοι, πὸν κι' αὐτοὶ μαθαίνουνε καὶ ξέρουν καὶ ἑλληνικά—καὶ μὲ τῆς ἴδιες συνήθειες πέρα καὶ πέρα. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ξεσκαβωμένη Ἑλλάδα δὲν μπορεῖ νὰ χωρίση τὰ τσανάκια τῆς ἀπὸ τὴν ἀξεσκαβώτη, κ' οἱ Ἕλληνες πάλι τῆς Τουρκίας δὲν μποροῦν νὰ παρνηθοῦνε τὴν ψυχὴ τους καὶ τὸν ἔθνισμό τους, γιὰ νὰ κутτάξουν μόνο τὰ ὕλικὰ συμφέροντά τους, νὰ συμβιβαστοῦνε μὲ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ ζήσουν γιὰ τὸ τούρκικο κράτος. Ἔτσι τὸ τούρκικο κράτος εἶναι κάτι ἀταίριαστο μ' ἐμᾶς : Ἡ πρέπει νὰ μοιραστῆ ἡ ἐξουσία καὶ σ' ἐμᾶς, νὰ γίνῃ κράτος τουρκοελληνικὸ—δύσκολο πράμα—ἢ νὰ λείψῃ, ἂν δὲν μπορῆ νὰ περιοριστῆ στὴν τουρκικώτερη περιοχὴ του. Καὶ τώρα τελευταία μάλιστα ἡ ὄχτροτά μας μὲ τοὺς Τούρκους ἄναψε κ' ἐκόρωσε, ὅσο δὲν παίρνει ἄλλο μὲ τ' ἀτιμὸ τους φερσιμο. Καὶ δὲ χωρεῖ συμβιβασμὸς κανένας πειὰ ἀνάμεσα ἐμᾶς κι' αὐτούς. Καὶ ὅποιος εἶναι φίλος τους καὶ σύμμαχος, δὲν μπορεῖ νὰναι καὶ δικός μας φίλος. Οὔτε μπορεῖ νὰναι φίλος τῆς Ἑλλάδας μόνο, γιὰτ' εἶναι ἀξεχώριστη ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ ἄλλο ἔθνος.

Κι' ὅπως εἶναι τὰ πράματα κ' οἱ μεταξὺ τῶν τριῶν μας σχέσεις, πὸς μποροῦν τώρα οἱ Γερμανοὶ νὰ περιμένουν ἀπὸ μᾶς φιλία; Μποροῦμε ν' ἀγαπήμε κι' ἀγαπήμε βέβαια τὸν ἀπλόκαρδο καὶ ἀγαθὸ γερμανικὸ λαό, συμπαθοῦμε τοὺς ἐπιστήμονες καὶ τοὺς τεχνίτες τοὺς Γερμανοὺς, μ' ἀπὸ τὴν ἄλλη, καὶ ἂν ἀκόμη εἶταν δυνατὸ, πὸν δὲν εἶναι, νὰ ξεχάσουμε τὴ συμπαθείά μας στὴ Γαλλία καὶ στοὺς σύμμαχούς της, νὰ πνίξουμε καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸ μας καὶ νὰ μὴν πονοῦμε γιὰ ὅ,τι γίνεται στὴ βορεινὴ Ἑυρώπη, πὸς εἶναι δυνατὸ νὰ μὴ σιχαθοῦμε μ' ὅλη τὴν καρδιά μας τὴν τάξη τῆς γερμανικῆς πὸν διευθίνει, τὸν Κροῦτ κι' ὅλη τὴ συντροφιά του, ὅταν συμμαχῆ μὲ τοὺς Τούρκους καὶ ὅταν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ τῆς διοργάνωσής τους τῆς γερμανικῆς καὶ τῆς συμμαχίας τους μὲ τὴ Γερμανία οἱ Τούρκοι καταφέρουν τὸ φριχτότερο, τὸ ἀτιμότερο χτύπημα στοὺς ἀδερφοὺς πὸν ἔχουμε στὸ κράτος τους ; Τί μᾶς μέλει ἐμᾶς καὶ σὲ τί θὰ μᾶς παρηγορήσῃ νὰ ἐξετάσουμε ποιὰ ἄτμια συμφέροντα ἢ ποιὸ λόγο ἄμυνας ὑπαγορεύουνε στὴ Γερμανία νὰ συμμαχῆ μὲ τὸ «βδέλυγμα» ; Ἐμεῖς βλέπουμε τοῦτο μόνο : τοὺς Τούρκους ὀργανωμένους, διαβασμένους, προστατεμένους καὶ ὀδηγημένους ἀπ' τοὺς Γερμανοὺς νὰρπάξουν, νὰ ξεσπάζουν, νὰ δολοφονοῦν καὶ νὰ τιμιάζουν Ἕλληνες, Μποροῦμε μαζί μὲ τοὺς πρώτους νὰ μὴ σιχαθοῦμε, μπορεῖ νὰ μὴ μισηθῆ ἡ ψυχὴ μας καὶ τοὺς Φιληθες Λίμαν καὶ Ντέρ Γκόλτς κι' ὅλα τὰ ἄλλα ὄργανα ; Μποροῦμε νὰ μὴν ἀγανακτήσουμε, κι' ὅταν ὁ Κούτς στὴ συμφορὰ ἐκεῖνη ποῦνρε τοὺς Φωκιανοὺς καὶ τοὺς Περγαμινούς, τοὺς Τραπεζινοὺς καὶ τὸσους ἄλλους Ἕλληνες, μόνο γιὰ κάποιον ἀρχαιολόγο ἐπιδόχησενὰ μεσιτέψη ; Δὲν ξεχνοῦμε βέβαια ὅτι καὶ ἡ Γαλλία κ' ἡ Ἀγγλία ὑποστήριξαν τοὺς Τούρκους. Εἴταν ὅμως κάπως διαφορετικὴ ἡ ὑποστήριξή τους. Δὲν ἐκατάντησαν νὰ γίνουν σταυραδέφους μὲ τοὺς Τούρκους. Καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς ὅσο κι' ἂν ἔχουνε κ' ἐκεῖνοι εὐθύνη γιὰ τὴ διατήρησι τῆς Τουρκίας, ἐμεῖς κутτιζοῦμε τὸ τώρα. Τώρα τὴν πολεμοῦν ἐκεῖνοι, τὴν ὑποστηρίζει ἡ Γερμανία. Μπορεῖ νὰ ἔχη τὴν ἀξίωση νὰναι μαζί της ἡ καρδιά μας ;

Εἶναι φανερό ἀπ' ὅσα εἴπαμε ὅτι εἶναι [ἀδύνατο ἐμεῖς νὰ συμπαθήσουμε τὴν πολιτικὴ π' ἀκολουθεῖ ἡ Γερμανία στὴ γειτονιά μας. Θὰ εἶταν ἄρηνηση τοῦ ἑαυτοῦ μας, κι' ὄχι μόνο ἄρηνηση, παρὰ βρισκί π' ἀδύνατο χειρότερη νὰ γίνῃ. Λοιπὸν ἐμεῖς πολιτικὴ νὰλλάζουμε, δὲν εἶναι πράμα πὸν μπορεῖ νὰ γίνῃ, οὔτε μποροῦμε ν' ἀγαπήσουμε τὴ Γερμανία ὅσο συνεργεῖ γιὰ τὸ ἀφανισμό μας. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐνωσις κάνει θεμελιωδὸ λάθος, ὅταν ζητᾷ νὰ συνδέσῃ μὲ στενὲς σχέσεις καὶ μὲ στενὴ φιλία τὴ Γερμανία μὲ τὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ συντελέσῃ καὶ στὴν πολιτικὴ συνεννόησι. Ἄν θέλῃ νὰ πιτύχῃ τὴν ἑλληνογερμανικὴ φιλία, κείνο πὸν πρέπει νὰ κἀνῃ εἶναι νὰ διαφωτισθῇ πρώτα τὸ γερμανικὸ ἔθνος γιὰ τὴ θέσι τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τὴν ψυχολογία του, γιὰ τὴν ἱστορία του, τὴ δυναμὴ του καὶ τὰ

δικαιώματα, να κάνη τὸ Γερμανικὸ Κράτος ν' ἀλλάξη πολιτικὴ ἀγνάντια μας, νάρθη πρῶτα ἢ πολιτικὴ συν-εννόηση τῶν δυὸ ἔθνῶν, γιὰ νάρθη ἢ φιλία ἔπειτα. Πρέπει νὰ τὸ παραδεχτοῦν οἱ Γερμανοὶ ὅτι, ὡπως αὐτοὶ, ἔτσι κ' ἐμεῖς ἔχουμε δικαίωμα νὰ ζήσουμε κόντ' ἀπὸ τὸν ἥλιο. Πρέπει νὰ φήσουνε τοὺς Τούρκους καὶ νὰ δεχτοῦν τὸ δίκιο μας καὶ νὰ μᾶς βοηθήσουν στὴν ἀποκατάστασή μας. Τότε θὰ ἔχουν τὴν ἀγάπη μας καὶ τὴ φιλία καὶ τότες ἂς κοιτιάσουν νὰ καλογνωρίσουν καὶ τὰ μέρη μας, νὰ δημιουργήσουν ἐργασίες καὶ σχέ-σες καὶ συμφέροντα, νὰ ἐμμεταλλευτοῦν.

Ὅπως συμπαθοῦμε τὶς προστάτες μας Δυνάμεις ἐμεῖς, τὸ ἴδιο μποροῦμε νὰ συμπαθήσουμε καὶ νὰγα-πήσουμε τὴ Γερμανία, ὅταν δοῦμε κὶ ἀπὸ μέρος τῆς δίκια αἰσθήματα. Τώρα τὸ ἓνα χέρι τῆς χαϊδεύει τὸ μισὸ ἔθνος, τὴν ἐλευθερὴ Ἑλλάδα, καὶ τᾶλλο προσ-τατεύοντας τοὺς δολοφόνους Τούρκους δολοφονεῖ τᾶλλο μισό. Ἄς ἀναγνωρίσῃ τὸ λάθος τῆς καὶ ἂς ἀλ-λάξῃ τὴν πολιτικὴ τῆς. Ἄδικα πίστεψε πὼς μὲ τοὺς Τούρκους εἶχε στὰ χέρια τῆς ὄπλο γερὸ γιὰ τὴν ἐγ-γλέζικη τὴ ράχη κὶ ἄδικα ὄνειρεύτηκε καὶ τὸ ξεσή-κωμα τοῦ βαριοῦ ὄγκου τοῦ Ἰσλάμ ὡς ὄργανο κα-τάλληλο γιὰ τὰ κοσμοκρατορικὰ τῆς σκέδια. Κὶ ἂν τὸ πιτύχαινε, δὲ θάχαμε καθόλου λόγους νὰ τὴ συγα-ροῦμε. Καὶ ἂν γιὰ τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντά τῆς μόνο κλλιέργησε τόσο καιρὸ τὴν τούρκικη φιλία καὶ ὁ φιλοτουρκισμὸς τῆς ἔγινε πάθος σκεδόν, πάλι καθό-λου δὲν εἶχε δίκιο νὰ τὸ κάνη, γιὰτὶ ναὶ μὲν στὴν Τουρκία ἐμπαιναν τὰ προϊόντα τῆς, μὰ διόλου Τούρ-κοι δὲν εἶταν ἐκεῖνοι ποὺ τὰ ἐμπαζαν. Μπορεῖ νὰ εἶ-τανε Ἀρμένιδες κὶ Ὀθραῖοι ἓνα μέρος, οἱ πειότεροι ὅμως εἶταν Ἕλληνες, Ἕλληνες! Μὰ τὰ γερμανικὰ μάτια μόνο Τούρκους βλέπανε στὴν Τουρκία. Ὀλί-κερο ἔθνος σλαβωμένο δὲν τὸ βλέπανε. Τὸ μαρτύριο ποὺ τραβοῦσε μέσα στὸ Κράτος τάνελευτερο, τὸ τυ-ριννικό, τὸ βάρβαρο, περνοῦσε ἄγνωστο κὶ ἀπαρατή-ρητο, γιὰτὶ οἱ Τούρκοι δὲ φερνόντουσαν τὸ ἴδιο καὶ στοὺς Εὐρωπαίους. Τούρκοι εἶταν γιὰ τοὺς σλάβους των, gentlemen γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους. Μὰ καὶ γνω-στὸ ὅσο γινότανε τὸ φέρισμό τους, εἶτανε, βλέπεις, τὰ συμφέροντα ποὺ ἐμποδίζανε νὰ χαλάσῃ ἢ καρδιά τῶν Τούρκων. Τὸ παράνομο αὐτὸ δὲν ταποτείνουμε μόνο στοὺς Γερμανοὺς, ἀλλὰ στοὺς Εὐρωπαίους γενικά. Πε-ρισσότερο ὅμως στοὺς Γερμανοὺς, γιὰτὶ αὐτοὶ ποὺ τόσο ἀνεκατευτήκαν στὴν Τουρκία, εἶχανε πειρὸ πολλὲς εὐκαιρίες νὰ δοῦνε καὶ νὰ μελετήσουν καὶ νὰ αἰσταν-θοῦν. Μὰ εἶπαμε, εἶτανε μαγεμένα τὰ γερμανικὰ μάτια καὶ μόνο τοὺς φίλους των Τούρκους ἔβλεπαν στὴν Τουρκία καὶ τελευταία τώρα, δὲν ξέροντε μήτ' ὅσο αὐτὰ τὰ ἴδια μάτια πιθυμήσανε **μόνο Τούρκους** νὰ βλέ-πουν ἐκεῖ πέρα, **τίποτ' ἄλλο**. Ἐπὶ τέλους ἂς ἀνοίξουν νὰ μᾶς δοῦν κ' ἐμᾶς. Ἄς καταλάβουν οἱ Γερμανοὶ ὅτι μὲ τὴ δημιουργία μεγάλου ἑλληνικοῦ κράτους στίς δυὸ τῆς Ἀσπρῆς Θάλασσας πλευρὲς νὰ ὠφεληθοῦν ἔχουν, ὄχι νὰ πάθουν τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντά τους. Καὶ ὄχι

μόνο τὰ ἐμπορικὰ. Γιατὶ κὶ ἂν δὲ δεχτοῦμε στὸ μέλ-λον νὰ γίνουμε συμπολεμιστὲς τῶν Γερμανῶν ἐνάντια σ' ἄλλους φίλους μας, δὲ θάναι ὅμως δυνατὸ καὶ νὰ σηκώσουμε χέρι νὰ χτυπήσουμε μιὰ Γερμανία φιλη-νάδα μας, ἀφοῦ καὶ τώρα, ἔτσι ποὺ μᾶς μεταχειρίζε-ται, μποροῦμε καὶ διατηροῦμε μιὰ κάπια συμπάθεια γιὰ αὐτή. Δὲ μᾶς χωρίζει μὲ τὴ Γερμανία τίποτα, ὄξω ἀπ' τὸν τούρκικο τὸν κόμπο. Οἱ ὄχτροί μας εἶν' οἱ Τούρκοι! Λοιπόν, ἂν καλομελετηθῇ τὸ ζήτημα στὴ Γερμανία, ἴσως νὰ δοῦμε τρυφερότερες τὶς σχέσεις μας, ὡπως κ' ἡ Ἐνωσις ἐπιδιώκει. Δὲν τὸ πολυελπί-ζουμε, μὰ τὸ εὐχόμεστε μὲ τὴν καρδιά μας.

20.1.915

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Σημ. Παρακαλοῦμε νὰ διορθωθοῦν τὰκόλουθα λάθια ποῦμεναν στὸ προηγούμενο ἄρθρο « ἑλληνικὲς βλέψεις » (φύλλ. 547) :

Στὴν α' στήλη (τοῦ ἄρθρου) στιχ. 39 ὕστερ' ἀπ' τὸ «ὅταν καὶ ὅταν» χρειάζεται παῦλα.

Στὴν ἴδια στήληστιχ. 10 ἀντὶ « συντροφία» γράφε « συν-τροφίας».

Στὴν γ' στήλη. σ. 40 ἀντὶς «ἐποχές» γρ. «ἐσοχές». « » » » 49 καὶ 50, ἀντὶς «τὴ Ρούσικη καὶ τὴν Ἑγγλέζικη» γράφε «στὴ Ρούσικη καὶ στὴν Ἑγ-γλέζικη»

GEORG BRANDES

ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΨΕΝ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

(HENRIK IBSEN INTIME)

Μετάφρ. **Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑ**

4.—

VI

Εἶταν ἄπειρα τὰ μοντέλα ποὺ πόζαζαν γιὰ τὸν **Περ Γκόντ**. Μέσα σ' αὐτὰ βρίσκεται κ' ἓνας δανὸς νέος, ποὺ ὁ Ἰψεν ἔλαγε νὰ τὸν δεῖ πολλὲς φορὲς στὴν Ἰταλία. Εἶταν ἓνα παιηκάρι παράξενο, ἀπαιτητικὸ καὶ γιομάτο ὑπεροψία.

Στὴν Ἰσχία καὶ στὸ Κάπρι διηγότου στίς ἰταλί-δες, πὼς ὁ πατέρας του (ταπεινὸς διευθυντὴς σχολειοῦ) εἶτανε φίλος τοῦ βασιλιᾶ τῆς Δανίας, καὶ πὼς ὁ ἴδιος ἀκόμα εἶταν ἓνας πολὺ καθὼς πρέπει κύριος. Γιὰ νὰ τάποδεῖξαι μάλιστα τοῦτο, φοροῦσε συχνὰ ἓνα κοστού-μι ἀπὸ ἄσπρο σατέν. Ἦθελε νὰ περᾶ γιὰ ποιητῆς. Τοῦ χρειάζοτον ὅμως νὰ γυρῆσει καὶ μερικὰ μεγαλό-πρεπα τοπία γιὰ νὰ ζυπνήσει τὴν ἐμπνευσή του τὴν ποιητικὴ: Ἐπίμενε πὼς μόνο σὲ χωρὲς ἀλλινὲς θὰ μποροῦσε νὰ αἰστάνεται μὲ τραγικότητα. Κ' ἔτσι μιὰ φορὰ ἔφυγε γιὰ τὰ βουνὰ τῆς Κρήτης μὲ τὸ σκολὸ νὰ γράφει μιὰ τραγωδία. Δυστυχῶς ξαναγύρισε ἄπραχτος. Ἀφοῦ πρὶν ἔζησε μέσα σὲ μιὰν ἀδιάκοπη πλάνη, πέ-θανε στὴ Ρώμη, στοὺς κύκλους μέσα ποὺ ζοῦσε τότες κ' ὁ Ἰψεν.

Ὁ Ἰψεν πῆρε γιὰ τὸν Περ Γκόντ ἀρκετ' ἀχνάρια

ἀπὸ τὸ χαρακτήρα τοῦ νέου αὐτοῦ. Μὰ ἔξὸν τοῦτο ὁ Πέρ εἶναι ὁ τύπος ποὺ δημιουργήθηκε γιὰ νὰ παραστήσει τὸ παράξενο πνεῦμα καὶ τὴν ἄλλειψη τῆς θέλησιν τῶν νορβηγῶν ἀποικειστικά. Καὶ δὴ πάλι φαίνεται ἡ διαφορὰ του μετὰ τὸ Βγιόρσον : ἄς θυμηθεῖ κανένας τὶς θαυμαστὰς περιγραφὰς ποὺ κάνει τῶν νέων νορβηγῶν χωρικῶν. Γιὰ τὸ Βγιόρσον τὸ ἀνήσυχο καὶ τὸ φιλοπόλεμο πνεῦμα ἐνὸς Τορβιοερν εἶναι μιὰ ἐκδηλωσὴ τῆς ἡρωϊκῆς δυνάμεως, ἔτσι καθὼς ὑπαρχε στὰ χρόνια τῶν παραδόσεων τῷ Βορρά. Στὸν τύπο τοῦ Ἄρνέ του ἡ κλίση του στὴν ποίηση ἐξωτερικεύεται μέσα σὲ φόρμες συμπαθητικὰς. Ὁ Ἰψεν, ἀντίθετα, στὴν τάση τοῦ πρώτου γιὰ τὴ σύγκρουση, βλέπει μιὰν ἐκδήλωσιν ἀγριότητος· στὸ γραφοκώπο πνεῦμα τοῦ δευτέρου, δὲ βλέπει παρὰ τὸν πόθο νὰ ξεγελά καὶ νὰ λάμπει.

Νὰ πὼς μεταλλάσθηκε ἡ ἀληθινὴ ἱστορία τοῦ Ἄρνέ, καθὼς τὸ λέει ὁ Ἰψεν. Ὁ Ἄρνέ ἔρχεται νὰ μπιστευτεῖ στὸν κάστορα πὼς πιθυμᾷ νὰ παντρευτεῖ μετὰ τὴν Ἑλλη. — «Μ' αὐτὴ ναι χήρα κ' ἐξήντα χρονῶν» φωνάζει ὁ κάστορας μ' ἐκπληξῆ. — «Ἔχει μιὰ γελάδα». — «Τὸ θέλω πολὺ, μὰ γιὰ συλλογιστεῖτε το καλὰ. Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς ἀρνηθῶ τὴ δημοσίευσιν τῆς ἀδειας. Αὐτὸ κοστίζει δυὸ κορῶνες μοναχά. Γιὰ συλλογιστεῖτε το μολαταῦτα!» Ὑστερ' ἀπὸ μιὰ βδομάδα ὁ Ἄρνέ ξαναφαίνεται : «Τὸ σὺλλογίστηκα· δὲ θὰ κάνω τὸ γάμο». — «Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ καλύτερο. Βλέπετε λοιπὸν ποὺ δὲν εἶχα ἄδικον ἐλπίζοντας πὼς ἴσαμε τὸ τέλος τὰ καλὰ τὰ αἰσθήματα θὰ ἐπικρατούσανε σὲ σᾶς;» — Ἄρνέ : «Ἡ γελάδα πέθανε. Μπορεῖτε νὰ μοῦ γυρίσετε πίσω τὶς δυὸ μου κορῶνες;» — «Οἱ δυὸ σας κορῶνες κατετεθήκανε πιά στὸ ταμεῖο τῆς ἐκκλησιᾶς!» — «Ἄ! ἀφοῦ ἔγινε ἔτσι τὸ πράγμα, τότες ἄς κρατήσουμε τὴ χήρα!»

Καὶ ὅμως, τὰ φέματα τοῦ Πέρ δὲν εἶναι ἀπλὲς παυουργίαι. Πλανιέται κ' ὁ ἴδιος. Γιὰ νὰ τὸ ποῦμε καθαρά, εἶναι ἕνας ἄνθρωπος ποῦχει πραγματικὸ ἐνδιαφέρον καὶ ποὺ οἱ περιστάσεις τὸν κακομεταχειρίζονται. Κ' ἔτσι σιγὰ-σιγὰ γίνεται ἡ σατυρικὴ προσωποποίησι κάποιων ἰδιαίτερων ἐθνικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ κάποιων ἐξέχοντων φεαδιῶν ποῦχει ὁ νορβηγικὸς λαός. Εἶναι ἕνας πολὺ κοντινὸς συγγενὴς τοῦ Ταρταρίνου, ποὺ μᾶς θυμίζει δυνατὰ τὸ Δὸν Κιχῶτο τοῦ Θεοβάντες.

VII

Ὁ σπόρος ἀπ' οὗ ποὺ βγήκε τὸ «*Σπίτι τῆς Κούκλας*», καὶ γιὰ νὰ μιλήσουμε μετὰ πλιότερη ἀκριβεία, ὁ σπόρος ἀπ' οὗ ποὺ βγήκε τὸ πρόσωπο τῆς Νόρας, ὑπαρχε ἀπὸ πρὶν μέσα στὴν *Ἐνωσιν τῶν Νέων*. Μέσα στὸ ἔργο αὐτὸ ἡ Σέλμα παραπονιέται πὼς τὴν κρατοῦνε μακριὰ ἀπὸ κάθε ὑπόθεσιν τοῦ σπιτιοῦ καὶ πὼς τὴν μεταχειρίζονται σὰ μιὰ κούκλα. Σὲ μιὰ κριτικὴ τοῦ ἔργου ποὺ δημοσίευσεν τὸ 1869 ἔκανα τὴν παρατήρησιν πὼς ἡ Σέλμα δὲν εἶχε τόπο ἀρκετόν γιὰ νὰ κινήθῃ μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ ἔργου. Ἐλεγα ἀκόμα πὼς

οἱ σκέσεις τῆς μετὰ τὴν οἰκογένειά τῆς θὰ μπορούσαν νὰ δώσουν ὕλη γιὰ ἕνα δράμα δλωσδιόλου ξεχωριστό. Ὑστερ' ἀπὸ δέκα χρόνια ὁ Ἰψεν ἔγραψε τὸ δράμα τοῦ αὐτοῦ.

Κεῖνη τὴν ἐποχὴ ἀλληγογραφοῦσε μετὰ μιὰ γυναῖκα νέα, ποὺ τὸ μικρὸ τῆς ὄνομα ἔμοιαζε, καθὼς φαίνεται, μετὰ τὸνομα τῆς Νόρας. Μέσα στὰ γράμματά τῆς τοῦ μιλῶσε συχνὰ γιὰ τὶς φροντίδες ποὺ τὴν ἐβασανίζανε, χωρὶς ὅμως νὰ τοῦ λέει καὶ καθαρὰ τί φροντίδες εἶταν αὐτές. Ὁ Ἰψεν πιστὸς στὴ συνήθειαν ποῦχε, νὰ ξετάζει δηλαδὴ τὶς ἔγνοιες τῶν ἄλλων, κατόρθωσε νὰ βρεῖ μιὰν ἐξήγησιν. Μετὰ τὴν ἀδιαφορίαν ποὺ δίνει ἡ πραγματικότης στὸν ποιητὴ κ' εὐτυχισμένος γιὰ τὸ βρέσιμό του ὁ Ἰψεν μολόγησε : «*Βασανίζεται γιὰ λόγους χρηματικούς*».

Ἐξὸν τοῦτο ἡ ὑπόθεσίς του δὲν εἶταν ἀταίριαστη μετὰ τὴν ἀλήθειαν. Καθὼς τὸ μαρτυρεῖ καὶ μιὰ ἀνταπόκρισις ἐφημερίδας, ποὺ μνημονεύεται στὴ βιβλιογραφία τοῦ Ἰψεν, τὴ γραμμένη ἀπὸ τὸν κ. Χάλφορσεν, ἡ γυναῖκα αὐτὴ κατόρθωσε (καθὼς ἀργότερα καὶ ἡ Νόρα) νὰ προμηθευτεῖ χρήματα πλαστογραφώντας. Μονάχα ποὺ ἔκανε τὴν πράξιν τούτην μετὰ σκοπὸν πολὺ λίγον ἰδεαλιστικόν. Ὅχι γιὰ νὰ σώσει τὴ ζωὴν τοῦ ἀνδρός τῆς, μὰ γιὰ νὰ μπορέσει ἀπλούστατα νὰ κάνει τὸν ἐξωραϊσμὸν τοῦ σπιτιοῦ τῆς. Σὰν τῷμαθε ὁ ἀνδρὴς τῆς ἔγεινε, φαίνεται, ἔξω φρενῶν.

Τὸ ἐλάχιστον αὐτὸ μικρόπραγμα εἶταν ἀρκετὸ γιὰ τὸν Ἰψεν, ποὺ ἡ φαντασία του γονιμοποιούσε, γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ἀριστούργημα σὰν τὸ «*Σπίτι τῆς Κούκλας*».

Ἦξερε νὰ τὸ μεταλλάσῃ καὶ νὰ τὸ κάνει τέτοιο ποὺ νὰ μπορούν νὰ στηριχτοῦν σ' αὐτὸ οἱ καινούριες ἰδέες γιὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς γυναίκας (ἰδέες ποὺ δὲν ἔφεραν στὴν ἀρχὴ). Πρὸ πάντων νὰ στηριχτεῖ ἡ ἰδέα τοῦ δικαιώματος ποῦχει κάθε ἄτομον, ἀκόμα κ' ἡ γυναῖκα, καὶ μάλιστα ἡ γυναῖκα ἡ παντρεμένη, νὰ ζεῖ τὴν πραγματικὴν τὴν ζωὴν κ' ὄχι τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων.

(Ἀκολουθεῖ)

Μᾶς γράφει ἀπὸ τὴ Σάμο ὁ φίλος Μ.Α.Σ. : «Τὴν περασμένην Κερικὴν, 18 τοῦ Γενάρη, μέσα στὴν σάλα τὴ μεγάλη τοῦ Γυμνασίου δόθηκε ἕνα κονσέρτο γιὰ τὸ νοσοκομεῖο μετὰ τὴν εὐγενικὴν σύμπραξιν πολλῶν ἐρασιτεχνῶν. Μέσα σὲ τόσα κομμάτια διαλεχτὰ ποὺ παίχτηκαν μετὰ ἀρκετὴν τέχνην εἶταν καὶ τρεῖς ἀπαγγελίαι μετὰ τὸ «*Διαβάτην*» τοῦ Ψυχάρη, τὸν «*Ἑλβετικὸν μῦθον*» τοῦ Πάλλη, ἀπὸ τὴν καλλιτέχνιδαν τῆς ἀπαγγελίας δα Ἀντιγόνην Καραθανάση καὶ τὴν «*Λίμνην τοῦ Λαμαρτίνου*», μετὰφρασιν Εὐστρατιᾶδην, ἀπὸ τὴν δα Μ. Σβορώνου. Τὸ ἀκροατήριον καταχροκορότησε, μὰ τὸ «*Διαβάτην*» ξεχωριστά. Πολλὲς καὶ πολλοὶ ἐνάντιον, ἀπὸ πρόληψιν, στὸ ζήτημά μας, ἀκούστηκαν νὰ λένε μετὰ παιδικίαν ἀφέλειαν, μέσα στὴν γενικὴ συγκίνησιν τοῦ κοινοῦ.— Ποτέ μου δὲν τὸ πίστευα πὼς ὁ Ψυχάρης γράφει τέτοια ὁμορφὴν γλώσσαν. — Καλέ, νὰ, αὐτὴ εἶναι ἡ γλώσσα ποὺ μιλοῦμε, ἡ γλώσσα ποὺ καταλαβαίνουμε, ἡ γλώσσα ποὺ μᾶς μιλά ἴσια στὴν καρδίαν».

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

5.—

Τι σύντομο πού ήταν αυτό το καλοκαίρι και πόσο γρήγορα ήρθε ο χειμώνας! Με ποιά μελαγχολία παρακολουθούσαμε τις αλλαγές της φύσης, πώς μακραίνανε τα βράδια και μικραίναν οι μέρες, πώς θεριζόντανε τα λιβάδια με τα λαμπρά άνθη τους, πώς κιτρινίζαν τα σπαρτά και τα καλάμι ψηλώνανε και φουντώνανε στο γιאלό και σχηματίζαν ένα πυκνό πράσινο δάσος με μενεξεδένιες κορυφές εκεί που πριν έσπαζε το κύμα παιγνιδιστό άπάνω στις πέτρες.

Κι όταν τέλος πλησίαζε ή μέρα να φύγουμε, πώς πηγαίναμε να δούμε τελευταία φορά όλα τάγαπημένα μέρη! Άνεδαίναμε στο βουναλάκι με την πλατειά θέα, πηγαίναμε κ' έρχόμαστε στο μονοπάτι του δάσους, ιδίως όταν σκοτεινιάζε και τάστρα λάμπανε ανάμεσα από τα κλαδιά των έλατιών. Μας χρειάστηκε σχεδόν μιá βδομάδα για τον άποχαιρετισμό.

Πήραμε μαζί τα παιδιά και κάμαμε το γύρο του νησιού με τη βάρκα και μιλούσαμε για το βιβλίο μας, που ήταν έτοιμο και θα έβγαине το χινόπωρο. Όρες πολλές μπορούσαμε να περπατούμε στο στενό μονοπάτι, που έφερνε από το κοκκινοδαμένο σπίτι μας κάτω στην παραλία και κάθε βράδι μέναμε στην αποβάθρα πολλή ώρα κι ακούγαμε το θόρυβο των κυμάτων, που τώρα άκουσε ήσυχότερος παρότι την άνήσυχη άνοιξη, με και τραχύτερος μαζί.

Το τελευταίο έβως βράδι, όταν το αύγουσιάτικο φεγγάρι έπαιρνε να χαθή πιά, κατεθήκαμε μόνοι μας στο άκρογιάλι και μπήκαμε στη βάρκα.

Με το νυχτερινό άεράκι άνοιχτήκαμε όξω από το μαύρον κόλπο, όπου το χλωμό μισοφέγγαρο άπλωνε άστραφτερές γραμμές και τριγύρω τα δέντρα στέκανε τόσο σκοτεινά και παράξενα, παίρνοντας σχήματα διαφωρητικά από κείνα που τους έδινε το φώς της μέρας. Πλέαμε σά σε μαγική τοποθεσία κι ακούγαμε να σπάξουν άλαφρά τα κύματα στα πλευρά της βάρκας. Και χωρίς να πούμε τίποτε, χωρίς να το είχαμε συμφωνήσει από πριν, γύρισα τη βάρκα έτσι ώστε στρήψαμε στους βράχους και βγήκαμε στο άκρογιάλι του άλλου κόλπου. Πισοτήκαμε χέρι με χέρι και τραβήξαμε στον παλιό δρόμο, που έφερνε στον ψηλόν έλατο, που στη φλούδα του ήτανε μπηγημένη ή σκουριασμένη καρφίτσα. Δε χρειαζότανε να ψάξουμε να βρούμε το δέντρο, γιατί το καλοκαίρι είχαμε ρθει συχνά κ' είχαμε φόδο πως θα πήγαινε κανένας να πειράξη το πραγματάκι, που ήτανε τόσο καλά κρυμμένο και το θαρρούσαμε σά σφραγίδα της άμέτρητης ευτυχίας μας, μιās ευτυχίας, που μιá στιγμή φάνηκε πως χάθηκε, όμως ξαναήρθε.

Μα καθώς στεκόμαστε βυθισμένοι στους στοχασμούς μας και κοιτάζαμε το φώς του φεγγαριού να σβήνη στη σκοτεινιά του δάσους, ή γυναίκα μου ειπε:

— Δε θέλω να την αφήσω εδώ. Ήθελα να την πάρω μαζί μου.

Την έβγαλε προσεχτικά και την κάρφωσε στο φέρεμά της.

— Μπορεί να μην ξαναγυρίσω εδώ και δε θέλω να τη βρής έσύ κατόπι.

Έπειτα, όταν ξαναπλέαμε όξω με το νυχτερινό άεράκι, μου πλημύρισε την ψυχή με άρωστη θλίψη μιá προαίτηση, μιá προαίστηση εκείνου, που δεν πίστευα πως θα γίνη ποτέ. Κοίταζα προς το μέρος της βάρκας εκεί που ήτανε καθισμένη ή Έλσα. Μου φάνηκε πως το μέρος ήταν άδειο και πως έπλεε μόνος σε άσάλευτα νερά, που είχαν όψη άλλιώςτικη από κείνη που τους δίνει το ήμερινό φώς. Καθόμουνα εκεί κυριεμένος τόσο από το άστημα αυτό, ώστε λησμένησα πως δεν είμουνα μόνος κι όταν άκουσα τη φωνή της γυναίκας μου, τραχτήκα σά να ξύπνησα σε μιá νέα πραγματικότητα. Μιλούσε σιγά, σά να μιλούσε με τον έαυτό της και στην άρχή άκουγα τα λόγια χωρίς να τα έννοώ.

— Συλλογίστηκα συχνά, έλεγε, πως υπάρχουν άνθρωποι, που τους χρειάζεται να πιστεύουν σε κάτι, και πως τους άδικει κανείς όταν τους παίρνει την πίστη τους. Είμαι εύτυχημένη και πιστεύω, τι πιστεύεις και σύ. Δε θέλω να κάνω τίποτε που δεν σου άρέσει, ούτε να πιστεύω κάτι που δεν το ξέρεις. Μα δεν μπορώ να μην πιστεύω στο θεό. Σου κακοφαίνεται πολύ γι' αυτό;

Άν μου το έλεγε αυτό ή γυναίκα μου στα πρώτα χρόνια της νιότης μας, θα είμουνα έτοιμος να συζητήσω και να χτυπήσω με όλα τα μέσα μιá τέτοια πίστη, που ή νηφάλια τάση της εποχής με είχε μάθει να την άντικρύζω σχεδόν με περιφρόνηση. Τα χρόνια, που με κάμανε γεροντότερο, δε μου δώσανε βέβαια την πίστη, όμως μου πήρανε την όρεξη να θέλω να προσηλυτίσω άλλους, ούτε και τη γυναίκα μου την ίδια. Έκείνο που πίστευα δεν ήταν κάτι σταθερό. Ζητούσα μόνο να βρω το πιό ψηλό και συχνά, ακόμα και στην πρώτη νιότη μου, ή φτώχεια εκείνου, που τόνομάζουμε με την κακή λέξη «όλισμο», με ξάφνισε με την ξερή του ψυχρότητα. Μα για τα πράματα αυτά, που ήταν ακόμα μέσα μου πολύ συγχυσμένα κι άμορφα, δε μιλούσα ποτέ μ' ευχαρίστηση και τώρα τα λόγια της γυναίκας μου μου ήρ-

θανε τόσο ξαφνικά και μου φάνηκε σά να με ταπεινώνανε.

— Πώς μπορούσε να μου κακοφανή, αποκρίθηκα μόνο.

— Ω πόσο χαιρουμε, αντήχησε πάλι ή φωνή της. Τό πρόσωπό της μόλις τό ξεχώριζα.

— Τότε δε θα θυμώσης, αν σου πω άκόμα πως κάθε βράδι κάνω τήν προσευχή μου, έτσι όπως τήν έκανα όταν είμουνα παιδί. Σε ποιόν προσεύχομαι δεν τό γνωρίζω. Μά βάζω και τά παιδιά και προσεύχονται για σέ, για μέ και για τόν έαυτό τους.

Άφησα τά κουπιά, σηκώθηκα από τή θέση μου κ' έπιασα μέ τά δυό χέρια τό πρόσωπο της γυναίκός μου και τή φίλησα χωρίς να μπορώ να προφέρω λέξη.

— Δέ θέλω να ύπάρχη τίποτε που να μήν τό γνωρίζης, είπε.

Ξανακάθησα στη θέση μου και πήρα τά κουπιά. Η βάρκα τράβηξε πάλι τό δρόμο της και σε λίγο είδα άνάμεσα στα φυλλώματα των δέντρων ένα φως, που μέ ώδήγησε στην άποδάθρα μας. Άγκαλιασμένοι πήραμε τό μονοπάτι του σπιτιού μας κι όταν καλονυχτιστήκαμε μ' ένα φιλή, ή Έλσα είπε:

— Μ' έκαμες τόσο εύτυχισμένη άπόψε. Ω, δέν ξέρεις, πόσο εύτυχισμένη μ' έκαμες!

Αυτό τό βράδι κάθησα άργά κ' έκαμα έτσι δέν είχα κάμει συχνά έλο αυτό τό καλοκαίρι. Συλλογίζόμουνα τήν Έλσα και μέ. Άδιάκοπα πρόβαλε ό στοχασμός γιατί να μέ ρωτήση αν της επιτρέπω να πιστεύη ότι θεό και να προσεύχεται. Κ' ενώ αυτή ή γυναίκα μου τρυφερότητα μέ χάδευε σαν πνοή εύτυχίας άνέκφραστης, αίστανόμουνα ταυτόχρονα μιá κεντιά μέσα μου : γιατί μέ ρώτησε γι' αυτό τό πράμα;

Πέρασε στο στοχασμό μου όλη ή νιότη μας κι όλα τά χρόνια της αγάπης μας. Πίστευα πως πάντα ή θέληση μου είτανε να τήν κρατώ στα χέρια, πίστευα πως τό έκαμα πάντα και τώρα από έλο τό είναι της έδβαινε ένας τόνος, που μου έλεγε πως μέ όλα αυτά ξέσκισα άπρόσεχτα τό βάθος της ψυχής της και της έκαμα μιá πληγή, που ίσως να μάτωνα πολύν καιρό πρι να τοιμήση να μέ κάμη να ύποψιαστώ πως ύπόφερε. Έδειχνε πως φοβότανε κάπως έμέ ή τήν κρίση μου ή και τά δυό. Και ρωτούσα τόν έαυτό μου : Γιατί ;

Γνώριζα πως δέν μπορούσα ποτέ να τή ρωτήσω γι' αυτό. Γιατί θα μου άγκάλιαζε τό λαϊμό μέ τά χέρια της και θα μου έλεγε : « Ω, δε μου έχεις κάμει ποτέ άλλο από καλό ! » Νόμιζα πως άκουγα τό φανατισμό της φωνής της, όταν έλεγε αυτά τά λόγια. Ναί, ήξερα πως έτσι θα παντούσα κ' ήξερα πως όλα όσα έλεγε τά αίστανότανε άληθινά. Η ιδέα όμως αυτή δε μέ ήσύχαζε. Κατιτί άλλο μέ άπασχολούσε τώρα. Τι μ' έμελε κιάλας τήν ώρα αυτή αν ή γυναίκα μου προσευχότανε στο θεό ή όχι; Τι μ' έμελε αν στοχαζότανε τοτο ή εκείνο ; Εκείνα που είπε μέ χτυπήσαν ίσια στην καρδιά. Τά λόγια της σμίγανε και γινόταν

ένα με αυτήν τήν ίδια και μέ τό καλοκαίρι που πέρασε, μέ τό αίστημα της νυχτερινής εκδρομής στα σκοτεινά νερά, μέ τή βουή του δάσους και τό άχτιδοδόλημα του φεγγαριού άπάνω στα σγουρά κύματα. Όλα σμίγανε σ' ένα σύνολο και μου ψιθυρίζανε πως κέρδισα ένα θησαυρό.

Μά ταυτόχρονα μέ βασάνιζε ή ιδέα πως τήν είχα τρομάξει ώστόσο δίχως να τό θέλω. Και τοτο μέ βασάνιζε, ενώ από τό άλλο μέρος τά λόγια της άντηχούσαν άκόμα σταυτιά μου. Ξαναέφερα στο νού μου όλη τή ζωή, που έζησα μέ τήν Έλσα, ό,τι μπορούσα να θυμηθώ κι ό,τι μπορούσε να έχη κάποιο σύνδεσμο μ' αυτή. Κι όταν δέν μπορούσα πια να θυμηθώ άλλο τίποτε, ζητούσα μέσα στο στοχασμό μου εκείνο, που μου είταν αδύνατο να βρω.

Γιατί ένοιωθα ένα συναίσθημα ένοχής μέσα μου, ένα συναίσθημα ένοχής που μέ βάραινε. Όμως δέν μπορούσα να θρω ποτέ έσφαλα. Νόμιζα πως χωρίς άλλο έγω είμουνα ό ένοχος. Όταν πήγα να κοιμηθώ, είδα πως ή Έλσα είταν ξυπνητή άκόμα. Όταν έμωσ έπεσα, έσκυψε και μου φίλησε τό χέρι.

Ποτέ άλλη φορά δέν είδα τό πρόσωπό της μέ τόσο εύτυχισμένη έκφραση.

10

Τέλος πλησίαζε ή μέρα, που τήν περιμέναμε καιρό, ή μέρα, που έμελλε να γεννηθί τό τέκνο μας και να βγη στο φως τό μυστικό, που μου είχε μπιστευτεί από καιρό ή γυναίκα μου, τό μυστικό που έδινε στην ψυχή της ένταση και στην έλπίδα της φτερά κ' έμελλε να ξαναφέρη τήν εύτυχία στο σπίτι μας. Τό προαίσθημα αυτό έκαμε τόσο φωτεινό τό καλοκαίρι μας, έτσι τουλάχιστο τό βλέπω τώρα. Μά όσο παράξενα κι αν μου φαίνονται όλα τώρα, τώρα που πιστεύω πως έχω τήν εξήγησή τους, τόσο άπλά και φυσικά ήρθαν τότε και δέν μπορούσα ούτε να ύποψιαστώ όλη τή σημασία εκείνων που μās συνέδηξαν.

Είχαμε δυό παιδιά ως τότε κ' είχε δοκιμάσει όλες τις συγκινήσεις της μητρικής χαράς, που δέν τις λησμονά ποτέ ένας άντρας, που αγαπά τήν γυναίκα του. Μά ποτέ άλλη, φορά δέν είδα τή γυναίκα μου να χαιρεται τόσο όπως τώρα. Ποτέ δέν αίστανόθηκε μιá τόση εύδαιμονία γεμάτη ευλάβεια, όπως τώρα, ποτέ δέν ένοιωσε άπλωμένη μιá τόσο γιορτινή διάθεση στην καθημερινή ζωή μας, όπως αυτό τό σκοτεινό χινόπωρο στη μελαγχολική πόλη, όπου ή βροχή έπεφτε άκατάπαυτη κ' ή ζωή όλη γύρω μας φαινότανε τόσο βαρειά και σκυθρωπή, όσο ίσως ποτέ πρωτίτερα.

Είχαμε δυό αγόρια κ' είτανε φυσικό τό μικρό πλάσμα, που περιμέναμε, να τόνεμάζουμε « τό κοριτσάκι ». Τό περιμέναμε και μιλούσαμε γι' αυτό κ' ένα μεσημέρι, που γύρισα σπίτι από τήν εργασία μου, ή Έλσα μου είπε :

— Αυτό που περιμένουμε είναι ό άγγελός μου και θα μέ σώση.

Τόσον καιρό είχα λησμονήσει πώς κάποτε τρέξαμε κάποιον κίντυνο, γι' αυτό δεν ένοιωσα τὰ λόγια της άμέσως.

— Νά σέ σώση; είπα μηχανικά. 'Από τί πράμα;

Τò πρόσωπό της πήρε μιάν έκφραση παράξενη, σά νά ξαναγύριζε στον έαυτό της γιά νά σκεφτή πώς είναι δυνατό νά αιστάνονται διαφορετικά δυο άνθρωποι, πού άγαπούν ό ένας τόν άλλον.

— Ξέχασες τò χειμώνα; είπε.

Αέν ένοιωσα ή δέν ήθελα νά νοιώσω.

— Νόμιζα πώς εκείνο πέρασε, είπα.

— Νομίζεις πώς μπορεί νά περάση τίποτε; είταν ή άπάντησή της. Καί πρόσθεσε:

— 'Ισως τò μικρό, πού περιμένουμε, νά μπορέση νά κάμη εκείνο πού δέν τò μπόρεσε άλλο τίποτε.

Τή σύντομη αυτή όμιλία τή συλλογίστηκα συχνά και τού κάκου ζητούσα νά τή συναρμώσω με τήν άθόλωτη εύτυχία, πού άπολάψαμε τò περασμένο καλοκαίρι. Είτανε δυνατό ή γυναίκα μου μέσα σ' έλη τή λάμψη τής εύτυχίας, πού έδινε τόν τόνο σ' έλο τò είναι της, νά έκρυβε τò σπόρο τής δυστυχίας, πού έμελλε νά πέση σ' έλη τή ζωή μας; Είτανε δυνατό αυτό; Ζούσε τάχα δυο ζωές; Μπορούσε νά ζή μέσα στον ήλιο και ταυτόχρονα νά αιστάνεται πώς ή νόχτα είτανε κοντά; 'Η μήπως ή προαίστησή τού φόβου, πού έδειχνε τώρα, είτανε μιá από τίς φαντασίες εκείνες, πού είναι συνέπειες τής κατάστασης πού βρισκότανε.

Προσπαθούσα νά ήσυχάζω τόν έαυτό μου με τήν τελευταία σκέψη, μα δέν τò κατώρθωνα καλά. Καί σιγά σιγά άρχισα νά βλέπω τή ζωή τής γυναίκός μου μ' ένα νέο και διαφορετικό φώς, με τò φώς πού έμελλε νά τή σκεπάση τέλος δλάκερη.

Δέν μπορώ νά περιγράψω τò έλος διόλου νέο αίστημα τής τρυφερότητας. πού ζύπνησε μέσα μου με τούς στοχασμούς αυτούς, πού μου είναι αδύνατο νά τούς έκφράσω με λόγια. Μόλις μπορούσα νά πιστέψω έτι έδλεπα, όταν όλα περάσανε καλά κ' ή γυναίκα μου, έπειτα από βαρύν άγώνα, άρχισε νά δυναμώνη σιγά σιγά. 'Εφερε στη ζωή ένα χαριτωμένο πλάσμα κι από τίς πρώτες μέρες τού μιλούσε με λόγια, πού δέν μπορούσε νά τάκούση κανένας άλλος.

Μά τò κοριτσάκι δέν ήρθε. Στη θέση του ήρθε έν' άγοράκι, πού τόνομάσαμε Σδέν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

1

'Ο μικρός Σδέν μεγάλωνε κ' έγινε ό άγαπημένος έλων. Είχε μακριά χρυσά μαλλιά και γιά νά θυμώμαστε τò κοριτσάκι, πού δέν ήρθε, ή μαμά τὰ σγούραινε, ώστε νά κρεμοϋνε σέ μακριά δαχτυλίδια γύρω στα μικρά προσωπάκι με τò άπαλό δέρμα και τὰ παράξενα άγγελικά μάτια. Ποτέ παιδί δέν είχε βαθύτερα μεγάλα μάτια με τόσο πρῶϊμα όνειρειμένο

βλέμμα και ποτέ παιδί δέν είχε έμπιστευτικότερο, τρυφερότερο χέρι. πού νά χαδεύτανε στο χέρι τών μεγάλων, σά νά ήξερε πώς παντού θά εύρισκε ασυλο, γιαιτ αυτό τò ίδιο δέ γνώριζε τίποτε κακό.

'Ο μικρός Σδέν είταν τò είδωλο τού μεγάλου άδερφου. Τίποτε δέν είταν ώραιότερο από τò νά βλέπη κανείς πώς ό μεγάλος άδερφός, πού τού άρρεσε νά κάνη τόν άντρα και γι' αυτό δέν ήθελε νά δείχνη τὰ αισθήματά του, έσεργε τò μικρό άδερφάκι μέσα στο άμαξάκι, χαιρότανε με τò γελαστό προσωπάκι και γύριζε πίσω άδιάκοπα γιά νά δῆ μήν έπεσε ό μικρός. Τò μόνο, πού μπορούσε νά συγκριθῆ με τήν εικόνα αυτή, είταν όταν έδλεπε κανείς τò Σδέντε νά κάνη τò ίδιο πράμα. Κι ό Σδέντε χαιρότανε περισσότερο νά κάνη τόν προστάτη, γιαιτ στα παιγνίδια του με τò μεγάλο άδερφό είταν πάντα αυτός ό μικρότερος, πού έπρεπε νά ύπακούη. 'Ο Σδέν είτανε τόσο μικρός μπροστά στα μεγαλύτερα άδέρφια, πού τὰ θαύμαζε και τάκολουθοϋσε, ώστε έμεινε πάντα ό μικρούλάκης άδερφός. Είτανε τόσο χαρούμενος πού μαζεύομαστε έλοι τριγύρω του, άμα γινότανε κάτι κ' ή κρυσταλλένια φωνή του και τò ξάστερο γέλιο του άντηχούσανε σ' έλο τò σπίτι. Τρέχαμε γύρω του γιαιτ θέλαμε νά δοϋμε πώς λάμπανε τὰ μάτια του, πώς τὰ μικρά λευκά του χέρια σαλεύανε από εύχαρίστηση, γιαιτ θέλαμε νά δοϋμε έλη τήν άστραφτερή αυτή παιδιάτικη χαρά, πού πλημμυρούσε με ήλιο τήν καρδιά μας.

'Ηθελα νά είχα γραμμένη πρωτύτερα τήν ιστορία αυτή τού μικρού άδερφου, γιά νά μπορούσε νά τή δῆ εκείνη φύλλο με φύλλο, εκείνη πού γνώριζε καλύτερα τή σύντομη ιστορία τής ζωής του, καλύτερα από με, καλύτερα από κάθε άλλον. 'Εκείνη πού θυμότανε και τò παραμικρότερο από τò βιβλίο τής ζωής του, εκείνη πού εξακολουθοϋσε νά ζή μαζί του άκόμα κι όταν τὰ φωτεινά μάτια του δέ λάμπανε πιά ανάμεσά μας; εκείνη πού τόν άκολούθησε στο μονοπάτι, πού δέν τò πατά κανείς πριν φτάση ή ώρα του. 'Ετσι θά μπορούσε νά γεμίση με τò πνεϋμα της αυτά πού ήθελα νά πῶ κ' έτσι τò ποίημά μου θά είχε τήν πηγγή του πιό άμεσότερη, σά νά είταν ό λόγος γιά ένα παιδί πού ζούσε άκόμα.

Γιατι ό μικρός Σδέν ζούσε με τή μητέρα του, κοντά της και γιά χάρη της. 'Επαιζε στην κάμαρά της κι έλο τò πρωί, πού ό πατέρας έλειπε και τὰ μεγαλύτερα παιδιά είτανε στο σχολείο, ό μικρός Σδέν καθισμένος κάτω στο πάτωμα άκουγε τή μαμά νά τού διηγάται παραμύθια. 'Η μαμά ήξερε πολλά παραμύθια, όμως κανένα άλλο δέν άρρεσε τόσο τού Σδέν όσο ή κοκκινόσκουφη, πού τήν έφαγε ό λύκος εκεί πού πήγαινε στη γιαγιά. Τόν συγκινοϋσε τόσο, όταν συλλογίζοτανε τήν τύχη τής μικρής κοκκινόσκουφης, είχε τόσο φόβο από τόν τρομερό λύκο και θύμωνε τόσο μαζί του. 'Ηθελε νά γίνη μεγάλος και νά πάη νά τόν βρῆ νά τόν σκοτώση.

Ἐπειτα παίζανε μὲ τὴ μαμά. Παίζανε πῶς; ὁ Σδὲν ἔγινε μεγάλος καὶ ταξίδεψε καὶ πῶς ἡ μαμὰ καθότανε μόνη καὶ τὸν περίμενε. Κ' ἔπειτα γύριζε ὁ Σδὲν κ' ἡ χαρὰ εἶτανε τόσο μεγάλη, ὥστε ἡ μαμὰ ἔπρπε νὰ φῆναι τὴ δουλειὰ τῆς καὶ νὰ τὸν παίρνη στὴν ἀγκαλιὰ καὶ νὰ τὸν φιλῆ πολλές φορές.

Τοῦ μικροῦ Σδὲν τοῦ εἶχαμε βγάλει πολλά ὀνόματα στὸ σπίτι. Τονὲ λέγαμε μικρὸ ἀδερφούλη καὶ Νέννε, πού τὸ βρῆκε μόνος του, καὶ μαϊμουδάκι καὶ χρυσὸ, ὅπως μᾶς ἐρχότανε στὸ στόμα. Ἦξερε ὅλα τὰ ὀνόματά του καὶ τὰριθμοῦσε καὶ καμάρωνε γι' αὐτά. Ὁ μικρὸς Σδὲν δὲν ἔπαιζε πολὺ μ' ἄλλα παιδιὰ καὶ δὲν τοῦ ἄρεσε νὰ μένη πολὺ μαζὶ τους. Γύριζε πάλι στὴ μαμὰ, σὰ νὰ εἶταν αὐτὸ τὸ φυσικότερο πρᾶμα τοῦ κόσμου. Καὶ δὲν τὸν ἔμελε ἂν ἔκοβε τὸ παιγνίδι στὴ μέση καὶ τὰλλα παιδιὰ θυμόνανε. Μόλις ἔβλεπε τὴ μαμὰ, ἔτρεχε σ' αὐτὴ, τῆς ἔπιανε τὸ χέρι καὶ πήγαινε κοντὰ τῆς. Εἶτανε μιὰ ἀγάπη πού περνοῦσε κάθε ὄριο καὶ δὲν ψυχραίνότανε ποτὲ, γιατί ἡ μαμὰ εἶτανε τόσο εὐτυχισμένη μ' αὐτὴ, ὥστε νὰ μὴν τῆς γίνεταί ποτὲ βάρος ὁ μικρὸς.

Ὁ Σδὲν κ' ἡ μαμὰ εἶχαν τὰ μικρά τους μυστικά καὶ ἔταν τῆς ψιθύριζε κάτι στὸ αὐτί, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἀκούσῃ οὔτε ὁ μπαμπάς. Ἄν δοκίμαζε νὰ τὸ κάμῃ, μόνον ἔτσι γιὰ νὰ πειράξῃ τὸ Σδὲν, αὐτὸς ἔβαζε τὴ φωνή:

— Ὅχι, νὰ μὴν ἀκούσῃ, δὲν κάνει νὰκούσῃ.

Κ' ἡ μαμὰ ἔσπρωχνε τὸν μπαμπά, ὥστε ὁ μικρὸς μποροῦσε νὰ τῆς πῆ στὸ αὐτί ὅ,τι ἤθελε.

Καὶ τότε θριάμβευε ὁ Σδὲν.

— Βλέπετε, ἔλεγε. Δὲν κάνει νὰ τὸ ἀκούσῃς.

Κ' ἔπειτα ἔφευγε κρατώντας τὸ χέρι τῆς μαμᾶς καὶ περιγελοῦσε τὸν μπαμπά. Αὐτὸ τὸ ἔλεγε ὁ μπαμπάς «κοροϊδία» καὶ λίγα πράματα ἤξερε πού νὰ τὸν διασκεδάζαν τόσο.

Μοῦ φαίνεται πῶς τοὺς βλέπω ἀκόμα ἐμπρός μου καὶ τοὺς δυὸ νὰ περπατοῦν ἀπάνω κάτω στὸ μακρὸ δρόμο μὲ τὰ γυμνὰ δένδρα τὸ χειμῶνα, ἔταν ὁ Σδὲν φοροῦσε τὴ μικρὴ του γούνα, πού εἶταν καμωμένη ἀπὸ μιὰ παλιὰ τῆς μαμᾶς καὶ τὴν καμάρωνε τόσο. Εἶτανε κιόλα πολὺ δύσκολο νὰ πῆ κανεὶς ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ εἶχε νὰ πῆ περισσότερο στὸν ἄλλον. Κι ἔταν, ἀφοῦ τοὺς κοίταζα ἀρκετὰ, μοῦ ἐρχότανε ἡ ἐπιθυμία καὶ πήγαινα μαζὶ τους, ὁ Σδὲν γινότανε ζηλιάρης καὶ σούφρωνε τὸ μικρὸ κόκκινο στοματάκι τόσο πού ἡ μαμὰ ἔπρπε νὰ τὸν μαλλώνῃ γιὰ τὸν τρόπο του καὶ νὰ τοῦ λέῃ πόσο καλὸς εἶναι ὁ μπαμπάς. Αὐτὸ δὲν τὸ ἀναγνώριζε μ' εὐχαρίστηση ὁ Σδὲν. Κ' ἐνῶ πηγαίναμε κ' οἱ τρεῖς μαζὶ, ἔκανε τῆς μαμᾶς του κρυφὰ νέματα πού δὲν ἔπρπε νὰ τὰ δῆ ὁ μπαμπάς, σὰ νὰ ἤθελε νὰ μένη εὐτυχισμένος μὲ τὸ πῶς δὲν ἄφινε νὰ σπάσῃ ὁ κύκλος τῆς μυστικῆς συνεννόησης, πού εἶχε χαράξει γύρω ἀπὸ τὴν ἀγάπη του καὶ τὸν ἑαυτοῦ του.

Μὰ ἔταν ὁ μπαμπάς εἶτανε στὴν πόλη καὶ γύριζε στὸ σπίτι, ὁ Σδὲν περίμενε κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὴν

πόρτα γιὰ νὰ τὸν φοβίσῃ, πήγαινε κ' ἔστεκε ἐκεῖ πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα, πού θὰ γύριζε ὁ μπαμπάς. Ἀδιάκοπα ἔβγαине ἀπὸ τὸν κρυφώνα του καὶ ρωτοῦσε:

— Πιστεύεις πῶς θὰ φοβηθῆ ὁ μπαμπάς;

Φυσικὰ ἡ μαμὰ τοῦ ἔλεγε ναὶ καὶ φυσικὰ ὁ Σδὲν ἔμενε τρισευτυχισμένος μὲ τὴν ἐλπίδα αὐτὴ. Κι ἔταν ὁ μπαμπάς ἔφτανε τέλος κ' ἔμενε ὀξω στὸ διάδρομο γιὰ νὰ τινάξῃ τὸν ἄμμο ἀπὸ τὶς γαλόσσες του, ὁ Σδὲν πλησίαζε τόσο σιγὰ καὶ δὲ συλλογιζότανε πιά νὰ τὸν φοβίσῃ, μὰ ἔστεκε μόνο ἐκεῖ καὶ χαμογελοῦσε, σὰ νὰ ἤξερε καλὰ πῶς ὁ μπαμπάς δὲν μποροῦσε νὰ τονὲ δῆ δίχως νὰ χαρῆ. Κι ἀργὰ ἀργὰ γλυστροῦσε σιμότερα, σα νὰ ἤθελε νὰπολάψῃ τὴν ἀνυπομονησία, πού εἶχε ὁ μπαμπάς νὰ τὸν σφίξῃ στὴν ἀγκαλιὰ του, κ' ἔπειτα κρεμιότανε στὸ λαιμὸ τοῦ μπαμπά κι ὁ μπαμπάς τὸν ἔφερνε μέσα, ἐνῶ ὁ σκύλος τοῦ σπιτιοῦ γαύγιζε ἀπὸ χαρὰ καὶ πηδοῦσε γύρω μας.

Θυμοῦμαι καλὰ τὰ μάτια τῆς γυναίκός μου ἔταν ἔβλεπε τὴ σκηνὴ αὐτὴ.

— Νὰ ἤξερες πόσο μιλῶ γιὰ σὲ μαζὶ του, ἔλεγε, ἔταν ὁ Σδὲν ἔδινε τέλος τοῦ πατέρα τὴν ἀδεια νὰ τὸν ἀφήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ του, κ' ἔκανε θέση τῆς μαμᾶς.

2

Ἀπὸ τὸν καιρὸ ἀκόμα πού ὁ Σδὲν εἶτανε τόσο μικρὸς ὥστε μόλις μποροῦσε καὶ κουνιότανε, ἔγινε στενὸς φίλος τοῦ σκύλου κ' εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὸν κάμῃ, ὅπως θέλει: νὰ τὸν τραβᾷ ἀπὸ ταυτιά, νὰ τοῦ μαζᾷ τὴν οὐρά, νὰ ξαπλώνεται ἀπάνω του καὶ νὰ τὸν κρατᾷ στὶς κοπιαστικότερες θέσεις. Ὁ σκύλος δὲν ἔδειχνε μεγάλη στενοχώρια γιὰ ὅλα αὐτά, μόνο κάποτε φαινότανε σὰν ξαφνισμένος γιὰ ὅσα τραβοῦσε κ' ἤσυχος κ' ἤμερος πήγαινε καὶ ξαπλωνότανε σ' ἄλλῃ μεριὰ μὲ τὴ μάτια ἐλπίδα πῶς ὁ καλόβουλος τύραννός του θὰ κουραζότανε καὶ θὰ τὸν ἄφινε σὲ ἤσυχια.

Μὰ ἔταν ὁ Σδὲν ἔβγαине στὴν αὐλὴ, ὁ σκύλος ἔτρεχε κοντὰ του, ὅπου κι ἂν πήγαινε. Φυσώντας τὰ κοντὰ, σκιστὰ ρουθούνια του ἔσκεκε κει καὶ κοίταζε πῶς ὁ Σδὲν γέμιζε μὲ ἄμμο ἕνα τενεκεδένιο κουβαδάκι: ἀργὰ καὶ προφυλαχτικὰ, ἢ πῶς κάποτε ἀλλάζε τὸ παιγνίδι αὐτὸ μὲ τὴ λιγότερο ταιριαστὴ διασκεδάση, νὰ τσαλαβουτᾷ μέσα στὸ βρέλι μὲ τὸ νερό. Ὁ σκύλος πῆγαινε πάντα κοντὰ του κι ἔταν πλησίαζε κανέναν ξένον, παρακλουθοῦσε τὸ φέρισμό του μὲ δύσπιστα μάτια, ἔτοιμος νὰ μπῆ στὴ μέση, ἂν τὸ ἀπαιτοῦσε ἡ περίστασι.

(Ἀκολουθεῖ)

— Ἐνα «Ἀποκριάτικο» χρονογράφημα τοῦ Φιλῆντα καθὼς καὶ τὸ τέλος ἀπὸ «Τὰ καλῆμερα στὶς σάνες» μείνανε γιὰ τὸ ἐρχόμενο φύλλο, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ φύλλο δὲν τάταιρνε. Τὸ «Ἀποκριάτικο» μπορεῖ ἀξιόλογα νὰ τυπωθεῖ καὶ τὴ σαρακοστή, ἀφοῦ θέμα του εἶναι ἡ καθαρεύουσα καὶ μ' αὐτὴ τὴν κοκῶνα ἐμεῖς πάντα ἀποκριὰ ἔχουμε.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη : Δρ. 20.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίόσκια και στο βιβλιοπωλείο Βασιλείου (δδός Σταδίου 4?)

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ με τον κ. Ι. Μ. Δαμβέργη, το δηλώνουμε με δλη τήν έπισημότητα, δέν έχουμε, έπως μάς κατηγορεί κάποιος φίλος, άνώνυμος πάντα, σ' ένα τεράστιο γράμμα που μάς έστειλε. Ούτε είχαμε, ούτε έχουμε, ούτε θάχουμε ποτέ να μοιράσουμε τίποτα. Αυτός καλοκάθεται στα «Πατριά» του και μεις στο «Νουμά» μας. Αυτός εινε καθαρευουσιάνος και μεις δημοτικιστάδες. Νά, τά προσωπικά μας. Τιποτ' άλλο.

Όσο για τήν τιμιότητά του, τήν άναγνωρίζουμε και μεις, κι από τούτη τή μεριά ο κ. Βενιζέλος είναι τυχερός που τον έχει σιμά του και σε τόσο μπιστευτική θέση. Κάνει και κάτι άλλο, και καλό και κακό μαζί. Συντρέχει τους δημοτικιστάδες, όχι ελους, μα κείνους που ξέρουν και φροντίζουνε να του καλακεύουν τις άδυναμίες του, να τονε χαϊδολογάνε, ακόμη και να του θαμάζουνε το συγραφικό του ταλέντο. Και ή κολλακεία μάλιστα φτάνει ως εκεί, ώστε ποιητής γνωστός και δημοτικιστής φανατικός, που χρόνια τώρα δέν έχει γράψει μιá γραμμούλα στην καθαρεύουσα, να τρέμει να τυπώσει ποιήμά του στο «Νουμά» μήπως τονε δυσαρεστήσει και χάσει έτσι τήν πολύτιμη εϋνοιά του.

Με τούτα τά λίγα λόγια, που είναι: σά δήλωσῃ, ξεφλούμε και με τον άνώνυμο φίλο που μάς έστειλε το γράμμα το τεράστιο και με μερικούς άλλους δικούς μας που ξυνίζονται γιατί τους πειράζουμε καμιά φορά, έτσι άνακα και χαϊδευτά, το χαϊδεμένο τους. Περισσότερα λόγια θάττανε, θαρρούμε, περιττά.

✱

ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» τούτη τή εδομάδα δέ μάς ήρθανε. Το γράφουμε όχι για να δείξουμε πως μάς κόστισε ή στερήσή τους, μα γι' άλλο λόγο, γενικώτερο. Ο κ. Βλάχος, γιός, που τά εκδίδει, θύμωσε, φαίνεται, γιατί στο περασμένο φύλλο δέ μιλήσαμε με θαυμασμό για τον κ. Βλάχο, πατέρα. Το φέριμο αυτό του κ. γιού δέν είναι καθόλου καθαρευουσιάνικο. Οι καθαρευουσιάνοι στο τέττα δείχνουνε κάπια μεγαλοφυχία που σιγά-σιγά άρχινάμε ναν τή μιμούμστε και μεις, οι δημοτικιστάδες. Και για τούτο ήταν ο κ. γιός στο προτελευταίο φυλλάδιο των «Παναθηναίων» έιπε πως

στο «Νουμά» δημοσιεύονται **άνατανόητα** και **άνόητα** πράματα, έμεις δέν του κόψαμε το φύλλο, μα ξεκολουθήσαμε ναν του το στέλνουμε για να συνηθίσει να νιώθει με τον καιρό, κι αυτός κείνα που δημοσιεύονται στο «Νουμά».

Ο κ. γιός, και το λέμε με λύπη μας, φέρθηκε σά μερικούς πρωτόγαλτους δικούς μας που γραφονται συντρομητάδες στο «Νουμά» για να αποχτούν ένα είδος **άουλία**. Άμα δέν τους τυπώσεις τά ποιήματά τους ή άμα δέν τους θαμάσεις τά βιβλία που τυπώνουνε, σου τρώνε τή συντρομή ή σε παρακαλούνε με λόγια μελοζαχαρένια να μην ξεκολουθείς ναν τους στέλνεις το φύλλο. Έτσι, από μιá όχι ενθουσιαστική κριτική για τις «Δειλινές κουβέντες», χάσαμε τον κ. Θεολόγο Νικολούδη, έναν από τους πιο παλιούς και πιο ταχτικούς στην πλερωμή συντρομητές μας.

✱

ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ πως κάποιος καλός νέος λογαριάζει να κάνει διάλεξη στη «Φοιτητική συντροφιά», που ξαναζωντάνεψε, λένε, τούτες τις μέρες, και το χαϊρόμαστε, με θέμα οι «Δυναμικοί (;) ποιητές» και για τούτους, λένε, θά ξεχωρίσει τον Ούτμαν, το Βεράρεν και το δικό μας το Σικελιανό.

Για τους δυο πρώτους, τους ξένους, ο καλός νέος μπορεί ναχει λόγους προσωπικούς, ή το σωστότερο, διπλωματικούς, μπορεί δηλ. ναναι Γερμανόφιλος και να θέλει ναν τους μασκκρέψει, τον ένα, τον Άμερικάνο, ως ουδέτερο, και το δεύτερο, το Βέλγο, ως πολέμο της Γερμανίας. Μά με το συμπατριώτη του, το Σικελιανό, τί λόγους έχει και του τοιμάζει μιá τέττα συφορά;

Νά, τί παθαίνουν οι καλοί νέοι της εποχής μας. Άντι να καθουνται να μελετάνε και να δουλεύουνε στα μικρά κι άνόλογα με τά κότσια τους θέματα, άρχινάνε τον άρλουμπισμό και, έξον από λιγοστές εξαίρεσες, γράφουν επικαλάθια ποιήματα, τροφοδοτώντας άδιάκοπα το λαίμαργο καλάθι του γραφείου μας.

ΤΑ ΚΑΛΗΜΕΡΑ ΣΤΙΣ ΣΤΑΝΕΣ

II

2.—

Στ' δλόπικνο δάσο που το βοριανέμι φρουμάζει σαν άτι άχαλίνωτο, οι πεύκοι σουράνε σά μύρια κατάρτια καραβιών και τά κλαριά τους σμίγουν τ'όνα με τ'άλλο κι' άγριοχτυπούνται με μάνητα κι' άχητό. Είναι ή ώρα που ή τραμούντανα βρίσκεται στο πιο τρελλό μεθήσι της κι' άδροχυμάει κι' άγριομπλαεύει ως που να το γυρίσει στο χιονιά, που όλα θα τά σαρώσει με τ'άδρο χαλάζι του. Οι σκίνοι, τά κατσοπρίνια κι' όλα τά χαμοδέντρια άνεμόδαρτα, θαρρείς, πως άπελισμένα να πολεμούνε να κρατηθούν στις ρίζες τους. Η νυχτιά

μέ μαύρη, δλόμαυρη μπόλια σκεπασμένη. Τ' δλόγλυκο τοῦ Γενναροῦ φεγγάρι, πάνου στὴ γέννησή του, χαμένο μὲς στὰ μουρονέφαλα.

Μὲς στὴ χειμωνοζάλη, μὲς τὴ σκοτεινιά καὶ τὴ θολούρα, ἓνα μισόλαμπο φῶς τρεμοσβύνει. Εἶναι τὸ φῶς ποῦ ξεχύνεται ἀπ' τὸ φανάρι ποῦ κρατάει ὁ κύρ-δάσκαλος. Εἶναι τὸ φῶς ποῦ θαμποφωτίζει τὸ φειδωτό μονοπάτι, π' ἀνηφοράνε οἱ τραγουδιστὲς τῶν καλήμερων, ποῦ γιὰ νὰ πάρουνε τ' ἀρνὶ ριχτήκαν μὲς στὰ νυχτομάγια καὶ γίνανε κι' αὐτοὶ ἓνα δεντρί, ποῦ τὸ χτυπάει τ'ἀγέρι. Μὰ ἀνηφοράνε μιὰ χαρὰ! Δίχως ἀγκομαχητὸ καὶ παραδάρισμο γιὰτὶ ἡ τραμουντὰνα τοὺς χτυπάει κατάπριμα καὶ τοὺς βοηθάει στ' ἀνέβασμα.

Ὁ κύρ-δάσκαλος πάντα μπροστὰ πρωτοπορεία μὲ τὸ φανάρι στὸ χέρι. Ὁ παπᾶς, διπλωμένος μὲ τὸ χραμένο του σάλι γύρα στὸ λαιμό, πολεμáει νὰ ξεγλυτώσει ἀπ' τὰ ράσα ποῦ τ' ἀγέρι τοῦ τὰ φέρνει μπροστὰ καὶ τοῦ τυλάει τὰ πόδια καὶ τοῦ στενοχωράει τὴν περπατησιά. Ὁ κύρ-πρόεδρος μ' ὄλους τοὺς ρεματισμούς, μαζί μὲ τὸν κύρ-Κίμο* ἀγκαλιαστὰ πιασμένοι κουτσανεβαίνουνε καὶ μόνον ποῦ καὶ ποῦ σταματάνε γιὰ νὰ φιλήσουνε τὰ χεῖλια τοῦ φλασκοῦ, νὰ πάρουν τὸ τσωντικό τους γιὰ τὸ δρόμο. Κι' ὁ Γκόσης, τὸ σκυλὶ τ' ἀλειτούργητο, καθῶς τὸν ἔλεγε ὁ παπᾶς, καλαρμενίζει μ' ὄλο τὸ πιστὶ ποῦχε τινάζει. Τὸ χτύπημα τ' ἀγεριοῦ τὸν ἔφερε στὰ σύγκαλά του καὶ μόνον τὶς βλαστήμιες δὲν τοῦ ἔβγαλε ἀπ' τὸ στόμα γιὰ τὸ φουκαρὰ τὸ Μῆτρο τὸ μπαξεβάνη, ποῦ λέει πὼς τονὲ τάισε τῆς κοπριάς μανιτάρια γιὰ τονὲ πεθάνει.

Ἔτσι ἀνηφορώντας προσπέρασαν τοῦ Κολιοτάση τὸ συνόρι, ἀφήσανε ξερβὰ τὸνεραὶ δόρεμα, καὶ σὰν πιάσανε τὸ φρύδι τοῦ βουνοῦ κατηφορίσανε. Καμμιά διακοσαριά δρασκελιές δρόμο μὲς τὸ φαράγγι καὶ θὰ βρισκόντουσαν στὸ χειμαδιό, στὴ στάνη τοῦ Λάμπη. Φτερά ἢ σκέψη πὼς τοὺς καρτεράει φωτιά καὶ μπαζίσει τοὺς δίνει κ' ἔτσι σὰν φτάσανε πενήντα δρασκελιές ἀλάργα ἀπ' τὴ στάνη κοντοσταθίκανε.

Σντάβρ! Σντράβ! Σντράβ! οἱ γερο-γκράδες τοῦ κύρ-Θοδωρῆ, τοῦ Κίμου καὶ τοῦ Γκόση λαλήσανε καὶ σὰν ἀπ' τὴ στάνη πέρα τοὺς ἀπάντησαν μ' ἄλλη μιὰ γκαρδιά—σημάδι πὼς τοὺς νοιώσανε ὅτι ἔρχονται καὶ θὰ μαζέψουν τὰ σκυλιά, πήρανε ἄφοβα τὸ δρόμο γιὰ τὴ στάνη τοῦ Λάμπη τοῦ Ρεντεφούντη, ποῦχει τὰ τετρακόσα πρόβατα καὶ τᾶλλα τόσα γίδια καὶ ποῦ πλέρωσε γιὰ βοσκοτόπι στὸ χωριό, γιὰ τὸ ξάμηγο ἀπ' τ' Ἄντριὸς ὡς τὸν Ἄη-Γιῶργη, χίλιες τρακόσες μετρητὲς καὶ δὲν ξέρω πόσα κεφάλια τυρὶ καὶ πόσες χεριές ἀρνάκια.

Ἐνα φῶς σταυρώθηκε μὲ τὸ φῶς τοῦ κύρ-δάσκαλου, κι' ὁ κύρ-Λάμπης ὁ λεβέντης, ὁ καλωδεμένος στὸ κορμί μὲ τὴν ἀετία ματιὰ καὶ τὴν δλόμαλλη κάπα

στὶς τετράγωνες πλάτες ζυγώνει στὴ συντροφιά. Καλήμερα τοῦ λένε—γιατὶ μ' ὄλη τὴ νυχτιά λένε τὴν καλήμερα, ἔνεκα τὴν ἄγια μέρα ποῦ θὰ ξημερώσει, κι' ὁ κύρ-Λάμπης τοὺς καληνωρίζει καὶ σκυβει καὶ φιλάει τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ παίρνει μαζί τους τ' ἀνηφορὶ γιὰ τὶς στάνες καὶ τὸ κονάκι.

Στ' ἀπὴλωμα στημένο τὸ κονάκι, ἡ καλύβα ἢ πευκοσκέπαστη πρόσχαρη τοὺς δέχεται. Ἡ Λάμπαινα δὲν ξέρει τί νὰ κάνει γιὰ νὰ τοὺς περιποιηθεῖ, μὰ ἐπειδὴ βλέπει τὰ σαγόνια κι' ἀκούει τὰ δόντια τῶν τραγουδιστᾶδων νὰ χτυπάνε σὰν κρόταλλα ἀπ' τὸ κρούρογγορα-γρήγορα φέρνει κἀνα-δυὸ ζαλικιές πεύκους καὶ ξερόλαδα ἀπ' ἑλιές καὶ προσανάβει τὶς ἀστοιβές καὶ φουντῶνει ἡ φωτιά. Ὅλοι γύρα μαζέβουνται καὶ χουχουλιάζουνε τὰ χέρια τους κι' ἀνασηκώνουνε πάνου ἀπ' τὴ φωτιά τὰ ξυλιασιμένα ποδάρια τους νὰ ζεσταθοῦνε.

Ὁ παπᾶς μὲ τὸν κύρ-δάσκαλο γυρμένοι μονόπαντα, χωρὶς νὰ ξεφύγουν ἀπ' τὴ φωτιά, μοιράζουνε στὸ Λάμπη καὶ στὸ συγγενολοῖ του στραγάλια καὶ φουντούκια κι' ὁ κύρ-Θοδωρῆς μὲ τὸν Κίμο κερνάνε ἀπ' τὸ φλασκὶ κρασί στοὺς μπιστικούς καὶ στὰ κοπέλλια.

Μὰ σὰν ἡ φωτιά τετραψηλῶνει καὶ φωτίζει δλοτριγυρα κι' ἀγναντεύουνε κάτου στὸ γούπατο, στ' ἀπάνεμο μὲς τὰ πευκόφραχτα μα ντριὰ νὰ σταλιάζουνε τὰ γαλάρια πρόβατα μὲ τὰ μανάρια καὶ στᾶλλα ἔξωχωρα τὰ καλοθρόφανα τὰ στέρφα, δὲ βαστάνε κ' ἔτσι μονοφῶνι ραζίζουνε : — «Νὰ τὰ ποῦμε ;» — «Πέσ' τα, γιέ μ'», ἀπαντᾶει ἡ νοικοκυρὰ τοῦ κονακιοῦ, ἡ κυρὰ-Λάμπαινα. Μὲ τὴν ἀπάντηση ὄλοι μαζέβουνται γύρα στὸ Γκόση, ποῦ παίρνοντας τὸ δοξάρι καὶ τὴ λύρα στὰ χέρια, ἀρχινάει μ' ὄλους μαζί «νὰ καλημερίζει καὶ τοῦτον τὸν ἀφέντη» ἀφοῦ πρώτα ἔριψε μιὰ ματιὰ διαπεραστικὴ στ' ἀσημοκεντισμένο σελάχι τοῦ Λάμπη, καὶ νὰ τοῦ λέει «τί τοῦ πρέπει :

Ἔσένα πρέπει, ἀφέντη μου δαμασκηνὸ τραπέζι
Ὅταν ἀνθεὶ ἡ δαμασκηνιά ν' ἀνθεὶ καὶ τὸ τραπέζι
Καὶ πάλι ξαναπρέπει σου σὰ πεύκια νὰ καθίσεις
Νὰ κοσινίξεις τὸ φλουρὶ, νὰ πέφτει τὸ λογάρι,
Καὶ τ' ἀποκοσινίδια του σκιάβους νὰ τ' ἀγοράξεις.

Μὰ ἀφοῦ εἶπε πολλὰ τοῦ τσέλιγκα ἀρχίνησε νὰ λέει καὶ τῆς κυρᾶς του, ἀφοῦ πρώτα εἶπε τοῦ παπᾶ νὰ τάψει τὸ ἴσο γιὰτὶ τὸ κρατάει πολὺ κλησιαστικὸ.

Κυρὰ ψιλὴ, κυρὰ λιγνή, κυρὰ καμαροφρούδα.

γλυκοτραγοῦδησε κατάματα κοιτώντας τὴ Λάμπαινα ποῦ οὔτε ψιλὴ, οὔτε λιγνή, οὔτε καμαροφρούδα εἶτανε, μὰ κοντὴ, ξερακιανὴ, ἀδύνατη, μὲ μύτη περήφανη ποῦ κοιτάει ψηλὰ τὸν οὐρανὸ καὶ μὲ πρόσωπο γλυμένο σὰ χτυπημένο χταπόδι.

Πῆρες τὰ ρόδα ἀπ' τὴ ροδιά,

ἔακολούθησε τσακίζοντας τὸ τραγοῦδι,

Τ' ἀσπράδι ἀπὸ τὸ χιόνι,

Πῆρες καὶ τὸ ματόφουδο—ν—ἀπὸ τὸ χελιδόνι....

* Στὸ περασμένο φύλλο κατὰ λάθος σὲ δυὸ μεριές στὴ θέση τοῦ κύρ-Κίμου μπῆκε τὸ ἀνύπαρχτο ὄνομα Κύρ-Τάσης.

Τῆς Λάμπαινας τὸ μαραμένο πρόσωπο ἔλαμψε σὰν ἀνοιξιὰτικὴ μέρα στὰ τόσα παινέματα, μὰ σὰν εἶδε ὁ Γκόσης τὰ μουσῖδια τοῦ Λάμπη νὰ συννεφιάζουν γιὰ τὰ καλοῦδια ποῦ λέγαν ὅτι εἶχε ἡ κυρά του γιὰ νὰ τὸν καλοκαρδίσει, πῆρε νὰ πῆ καὶ γιὰ τὴν κόρη του, ἕνα κοριτσάκι ἑπτὰ χρονῶ :

Κυρά μ' τὴν δεχατέρα σου γραμματικὸς τὴ θέλει,
Κι' ἂν εἶναι καὶ γραμματικὸς πολλὰ προικιὰ γυρεύει,
Γυρεύει ἀμπέλια ἀτρύγητα, χωράφια μὲ τ' ἀστάχια
Γυρεύει καὶ τὴ Βενετιά.....

— Γιέ μ' εἶναι κούτσου τοῦ ἱέρμου, τὸν ἀντίκοψε ἡ Λάμπαινα μὲ τὴ μυτόφωνη λαλιά της, πετώντας τὸ κεφάλι της μισὴ ὀργιὰ μπροστά.

— Ἐ! κυρά-Λάμπαινα, τὸ θέλει τὸ τραγούδι, εἶπε συμβουλευτικὰ ὁ δάσκαλος.

— Καλὰ σ' ἰδέει μουρῆ, πρόστεσε ὁ Λάμπης κοιτώντας ἀγριεμμένα, κατὰματι τὴ Λάμπαινα ποῦ ξανάφερε τὸ κεφάλι της στὴ θέση του, σὰν ἡ χελώνα μέσα στὸ καβούκι.

Ἄ Ο Γκόσης ἀφοῦ τέλειωσε τὸ τραγούδι γιὰ τὴν κόρη ἔπιασε καὶ γιὰ τὸ γυιὸ τὸ μοσκοαναθρεμμένο — κι' ἄς μὴν εἶχε καθόλου ἀγόρι ὁ Λάμπης—ποῦ τονέ στείλανε στὸ σχολεῖο καὶ τὸν ἔβαλε ὁ δάσκαλος νὰ καλοναρχίσει καὶ ἔξυρε τὸ κερὶ κι' ἔκασε τὴ μοσκοφαδιασμένη σάκα του κι' ὁ δάσκαλος τὸν ἔδειρε μὲ μιὰ χρυσὴ βεργούλα κι' ἡ δασκάλισσα τὸν μέρωσε μὲ μιὰ ποδιά καρούδια.... εἶπανε ὅλοι μαζί κι' οἱ πέντε, δυνατὸφωνα τό :

Χρόνους πολλοὺς νὰ χαιρέστε πάντοτε εὐτυχισμένοι
Σωματικὰ καὶ ψυχικὰ νὰν εἶστε πλουτισμένοι....

— Φστ.... Φστ.... Ὅϊ Γεώρ-γ, φώναξε ὁ Λάμπης, σφυρώντας μὲ τὰ χεῖλια, τοῦ κοπελλιοῦ.

— Ὅ-ϊ ἀπάντησε κυματιστά, μακρυνὰ τὸ κοπέλλι κάτου ἂπ' τὰ μαντιὰ.

— Ἄνηφόρα κατὰ ἴσα πὰν', πρόσταξε ὁ Λάμπης.

Τὸ κοπέλλι φάνηκε ἀνηφορώντας τὸ κονάκι μὲ συνοδεῖα δυὸ λυκόμουτρα, σγουρομάλλικα τσοπανόσκυλα. Ὁ Λάμπης ἔσκυψε καὶ τοῖπε κάτι στ' αὐτὶ.

— Ντούρμα.... Στουὶ φηρὸ ! ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Λάμπη καὶ τὸ κοπέλλι κατηφόρισε γλήγορα γιὰ τὰ μαντιὰ. Ὅστερα ἔγυρε καὶ κάτι εἶπε τῆς Λάμπαινας ποῦ χάθηκε μπαίνοντας μέσ' τὸ κονάκι.

— Παπὰ μ' σὰν τοῦ ράσου σ', μαύρου κι' τ' ἰφκή σ' ! εἶπε ὁ Λάμπης, φιλώντας τὸ χεῖρι τοῦ παπὰ καὶ δίνοντάς του στὸ ξερβὶ ἕνα καλοθρόφανο λάγιο.

— Καὶ τοῦ χρόνου κύρ-Λάμπη. Ὁ Κύριος μεθ' ἡμῶν ! ἀπάντησε ὁ παπὰς, παίρνοντας κι' ἂπ' τὴ Λάμπαινα μιὰ τσαντίλα μυτζίθρα.

Κι' ὁ τραγουδιστῆς ὁ Γκόσης ὁ καλόκαρδος πῆρε ἀπὸ ἴνα ἀρνὶ καὶ μυτζίθρα κι' ὁ κύρ-Θωδωρῆς, ὁ κύρ-προέδρος.— «Τ'μὴ γιέ μ', στοῦ κονάκι», εἶπε ἡ Λάμπαινα, δίνοντάς του τὰ ἴδια, κι' οἱ ἄλλοι τῆς συντροφιάς καὶ τὸ στρώσανε ὅλοι γύρα στὴ φωτιά, ποῦ

φούντωνε καὶ πύρωνε, καὶ φάγανε ἀφρὸ τοῦ γαλάτου κι' ἤπιανε γάλα κι' ὄλο τὸ κρασί τοῦ φλασκιοῦ καὶ σὰν ὁ παπὰς ποῦτανε μεθρημένος ἀποτέλειωσε τὸ «Πολυχρόνιο», ποῦ ἔφελνε, ἔτσι πὼς τῶφερε ἡ βόλτα, πιάσανε στὸ τέλος καὶ τὴν κουβέντα.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει) ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΚΕΨΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ, ΤΑ ΓΡΑΦΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ EUGENIE CARRIERE ☉ ☉

Ἐνας ἐσωτερικὸς τεχνίτης ποῦ μὰς χάρισε τὶς χαρὲς ποῦ ἔζησε, τὶς συγκίνησες ποῦ ἔθρεψαν τὴν ξεχωριστὴ ὑπαρξή του, τὶς σκέψεις ποῦ φώτισαν τὴ ξετυλιγμένη διάνοιά του.

Μὰς ὕμνησε στὰ πιὸ εἰλικρινὰ ἔργα, τὰ μυστικὰ τραγούδια τῆς ζωῆς. Ἀπόσταξε τὴν ἐσωτερικὰ αἴσθησι, στὴν πιὸ ἐξώτερη ἐντασί της: Τῆς μητέρας τὴν τιτάνα ἀγάπη σ' ἕνα αἰώνιο φιλῆμα στὸ παιδί της. Πραγματοποίησε τὰ δράματα τῆς ἀσύλληπτης στοργῆς, σ' ἀνεῖκτους ρυθμούς, μὲ τὸ μέτρο τῆς ὑπέρατης, ἀνθρώπινης δύναμης ποῦ βγήκε ἀπὸ τ' ἄδυστα τοῦ μοναδικοῦ τεχνίτη.

Τέχνη ποῦ σφιχτὰ γκαλιάζει τὴ μητέρα φύση σὲ μιὰ νοητικὰ βαθύτατη δόνησι, ποῦ ὑπόταξε τὸ τεχνικὸ μέρος στὸ θρίαμβο τῆς κεντρικῆς του συγκίνησης.

Καταστάλαξε, ἀπλότατη, ἀγνή καὶ καθάρια τὴν ψυχὴ του.

Στὰ γραφτὰ του ὁ Carrière μὰς φανερῶνει τὴ σύγχρονη διανοητικὸτητα τῆς περικυκλωσῆς του, ποῦ τὴ συνοφίξει ζωγράφος, ποιητῆς, στοχαστῆς ὁ καλύτερος ἄνθρωπος ποῦ κλειέ μὲς στὰ γράμματά του, τὰ πιὸ βαθεῖα συναισθήματα, ποῦ ξανοίγουν κόσμους εὐγενικούς, ποῦ θρέφουν κάθε ώραία πέννα. Οἱ σκέψεις του, ποιητικὰ φιλόσοφες, χρωματισμένες ἀπὸ τὴν ἐσώτερη γαλήνη του, καὶ ἀπὸ τὴν δημιουργικὴ ἀνησυχία του, εὐωδιάζουν τὸ νοητικὸ ἀρωμα μίανης ποθητῆς κοινωνίας τῆς σκέψης καὶ τῆς ὁμορφιάς.

K. ΜΑΛΕΑΣ

✻ ✻ ✻ ΘΩΝΑΣΙΑ ✻ ✻ ✻

Τὸ ποτήρι χρυσὸ,
Τὸ κρασάκι μοσχάτο,
Κι' ὅσο πίνω διψῶ
Κι' αὐτὸ πάντα γεμάτο.

Κι' ὅταν πὰ θὰ διαβῶ,
Πρὶν κατέβω κεῖ κάτω,
Στὰ παιδιὰ μου θὰ πῶ :
«Σὰς τὸ δίνω γεμάτο,

Τοῦ Θεοῦ τὸ κρασί
Στῆς ζωῆς τὸ ποτήρι»—
Στῶν παιδιῶν τὴν ψυχὴ
Τὸ μεθύσι τοῦ κύρη.

K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— 'Από τὸ ἐρχόμενον φύλλο θάρخينήσουμε, μὲ λύπη μας, νὰ τυπώνουμε φουρνιές φουρνιές τὰ ὄνοματα κεινῶνε πού πεισματικά ἐπιμένονε νὰ μὴ μᾶς στέλνουνε ὅσα χωρισταίε ἀπὸ συντρομῆ καὶ νὰ μὴν ἀπαντάνε στ' ἀπανωτά γράμματά μας. Ἐἶναι τὸ μόνο μέσο αὐτὸ γιὰ νὰν τοὺς ξαναγκάσουμε, ὄχι νὰ πλερώσουνε, μὰ νὰ ξηγήσουν ἐπιτέλους γιατί ἀρνοῦνται νὰ μᾶς κατακρατοῦνε ὅ,τι μᾶς ὀφείλουνε.

— Τῆ διαχείριση τοῦ «Νουμά» ἔχει τὴν καλοσύνη διὸ καὶ ὁμπρὸς νὰν τὴ φροντίζει τὸ Βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου—Κουκλάρα (Σταδίου 42). 'Ἐκεῖ λοιπόν, παρακαλοῦμε, νὰ στέλνουν ἢ νὰ παγαίνουνε νὰ πλερώνουν τὴ συντρομῆ τους οἱ φίλοι, παίρνοντας ἀπόδειξη ὑπογραμμένη ἀπὸ τὸν ἐκδότη τοῦ «Νουμά».

— Γιὰ ὅσους θέλουνε νῆχουνε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸ ὑπέροχο «Βιβλίον τοῦ μικροῦ ἀδερφοῦ», σχηματίσαμε μερικὲς σειρὰς ἀπὸ τὰ τέσσερα φύλλα τούτης τῆς χρονιάς καὶ τίς ἀφίσαμε στὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου—Κουκλάρα (Σταδίου 42) μὲ λεφτὰ σαράντα τὴν κάθε σειρά. Τούτη ἡ εὐκολία θὰ κρατήσῃ μόνο μιὰ βδομάδα. Ὅστερα τὸ κάθε φύλλο θὰ πουλιέται, ὅπως πάντα, εἰσοσι λεφτὰ.

— Τὸ ἐκδοτικὸ κατὰστημα Φέξη τύπωσε σὲ δυὸ τόμους τὸν «ὑπερῶνθρωπον» καὶ τὸν «Πύργον τοῦ ἀκροπόταμου» (τὴν παλιὰ καὶ γνωστὴ στοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Νουμά» «Κούλια τοῦ Ἀκροπόταμου») τοῦ Κ. Χατζόπουλου καὶ θὰν τὰ κυκλοφορήσῃ τὴν ἐρχομένη βδομάδα, μὲ τρεῖς δραχμῆς τὸν κάθε τόμο.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

'Ακόμα δὲν καλομήκαμε στὴν καινούρια χρονιά καὶ ἀρχινήσανε κιόλας τὰ συντρομητικὰ κρούσματα. Θέλουμε δηλ. νὰ ποῦμε πὸς μερικοὶ ξεχνάνε τὴ δὴλῶσιν τους καὶ δὲ στέλνουν τὴ συντρομῆ τους στὴν ἐποχὴ πού οἱ ἴδιοι δηλώσανε πὸς θὰν τὴ στείλουνε. Τοὺς τὸ θυμίζουμε λοιπόν καὶ νὰ μᾶς συμπαθάνε.

— κ. Κ. Φρ. Θὰ δημοσιευτοῦνε καὶ αὐτὰ καὶ μὴ στενοχωρήσαι ἄδικα.—κ. Πανταρ. Τόσο μωλὸ καὶ νὰ ξεδιάνεται σὲ τέτιες κουτοφάρσες! Μπρέ, τί θηρίο ποῖναι ὁ Ρωμῖος!—κ. Ἀνυπόμονο. Μᾶς ἔταξε πὸς θὰν τὴ γράφει καὶ περιμένουμε. Τί ἀγαπᾷς νὰ κάνουμε; Νὰν τὸν σφάζουμε καὶ νὰ πάμε καὶ φυλακῆ;

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, καλοῦνται οἱ κ. κ. μέτοχοι τὴν 28ην Φεβρουαρίου ε. ἔ. ἡμέραν Σάββατον καὶ ὧραν 3.30' μ.μ. ἐν τοῖς ἐνταῦθα γραφεῖοις τῆς Ἐταιρείας (ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀριθμ. 1) πρὸς συγκροτήσιν τῆς ἐτήσιας τακτικῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων.

'Αντικείμενα συζητήσεως ἔσονται :

1ον). Ἀκρόασις τῶν ἐκθέσεων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν ἐλεγκτῶν περὶ τε τῶν πεπραγμένων κατὰ τὴν λήξασαν χρῆσιν καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἐταιρείας.

2ον). Συζητήσις καὶ ἀπόφασις ἐπὶ τοῦ ὑποβληθεσομένου ἰσολογισμοῦ τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ ὁρισμὸς τοῦ διανεμητέου τοῖς μετόχοις ὀριστικοῦ μερίσματος.

3ον). Ἐκλογὴ δύο ἐλεγκτῶν πρὸς ἐλεγχον τῶν βιβλίων καὶ λησῶν τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν ἐπομένην χρῆσιν.

4ον). Ἐκλογὴ νέων Συμβούλων εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐνὸς τρίτου τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἐξερχομένων, διὰ κληρώσεως, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 9 τοῦ καταστατικοῦ.

'Υπομνησκεται τοῖς κ. κ. μετόχοις ὅτι, κατὰ τὸ ἀρθρον 22 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἐταιρείας, διὰ νὰ ἔχῃσι δικαίωμα εἰσόδου ἐν τῇ Συνελεύσει ὀφείλουσι νὰ καταθέσωσι, πέντε (5) τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς πρὸς συνεδρῆσιν ὀρισθείσης, ἀπόδειξιν καταθέσεως τῶν τίτλων αὐτῶν παρὰ τῷ Ταμείῳ τῆς Ἐταιρείας ἢ παρ' οἰαδήποτε ἀνεγνωρισμένην Τραπεζῆν, διαλαμβάνουσαν καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν μετοχῶν, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι μετόχων καὶ τὰ πληρεξούσια αὐτῶν, λαμβάνοντες ἀπόδειξιν, ἢ τις θὰ ἐπέχη θέσιν εἰσιτηρίου διὰ τὴν Συνέλευσιν.

'Ἐν Ἀθήναις τῇ 27ῃ Ἰανουαρίου 1915.

'Ἐντολῇ τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς

Λεωνίδας Α. Ἐμπειρικός

ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

Γενικὸς Διευθυντῆς ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ

ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὸ ταχύπλοον θαλαμηγὸν Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“**ΑΘΗΝΑΙ,**”

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Κалаμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 4 Φεβρουαρίου.

'Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“**ΠΑΤΡΙΣ,**”

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Κалаμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 11 Φεβρουαρίου.

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΑΙ : Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 44 (ἔπισθεν Ἀγίας Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες νὰ ἀσφαλισώσι θέσεις ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ἐγκαίρως εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἐταιρείας καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγνωρισμένους ἀντιπρόσωπους.

'Υποστηρίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια, ὑποστηρίζετε τὴν Σημαίαν ὁσας, μεγαλύνετε τὴν Πατριδα ὁσας.